

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНСИЭЛИИ

12+
2016 сыл
Алтынны
7 күнэ
Бээтинсэ
№ 115-116 (10511)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

Маймаҕа нэһилиэтин 100 сылыгар

Балаҕан ыйын 30 күнүгэр «Маймаҕа нэһилиэгэ» МТ тэриллибит 100 сылын бэлиэтир үбүлүйдээх тэрээнин буолан ааста. Тэрээнин аты-эргизэн дьяарбанкатыттан саҕаланна.

Маймаҕа үбүлүйдээх сылыгар элбэх хабааннаах тэрээнинэр ытытылыгыттар. Ол курдук, от ыйыгар чэгиэн маһы, тимирин ыллапыт уустар албан ааттарынын үйэтигэр Маймаҕа нэһилиэгин уустарын олохторун уонна айар үлэлэрин сырдатар сквер аһылыгыта, дьон-сэргэ өйүгэр-санаатыгар хатанан хаалбыт республикатаабы таһымнаах уус-уран ыһах ыһыллыгыта.

Бу күн өссө биір үөрүүлээх түгэнинэн «Инженерное обу-

803 га- оттуур ходоһа, ол иһигэр 450 га туһаҕа тахсар сирдэр. Бүгүнтү туругунан нэһилиэк уопсай ынах сүөһүтүн ахсаана 219 төбө, о.и. 63 ынар ынах, сылытын ахсаана 50, онтон 23-һэ биэ. Сүрүн дьярыктара тыа хаһаайыстыбата буолар. Бу хайысха сайдытыгыгар туһааннаах үлэлэр ытытыллаллар. Биірдиілээн кэтэх уонна тэрээһиннээх хаһаайыстыбаларга дьяһалта өттүттэн туһааннаах көмөлөр, субсидиялар көрүллэллэр.

Быйыл ытытылыгыт өрөгөйдөөх 100 сыллаах үбүлүйдээх ыһах үрдүк таһымнаахтык уонна тэрээһиннээхтик ааста. Манна сүрүн күүс-көмө буолбут Маймаҕаттан төрүттээх, силстээх-мутуктаах 17 аҕа ууһа түмсүбүттэрэ, сомоһолоспугура буолар. Араас конкурстар, спортивнай күрэхтэр биіриістэрэ бука барыта Аҕа уустарын

Кырдыбаҕастан — сүбэтин...

АҒА УУҔУН МЭКТИЭТИНЭН

стройство» программанан «Арҕыс» дьин саҕа кыбаартал тутулан үлэҕэ киірде. Уот, күөх төлөн ситимнэрэ тардылыгыттар, саҕа кыбаарталга 34 учаастак түнгүтиллэн, 3 ыал дьэ туттан киірде. Суолу-иһи» Быйан» ХЭТ онорбут.

Кыбаартал аалай лиентэтин «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов, Саха республикатын тутуу, архитектура министиірин бастакы солбуйааччыта П.А. Аргунов, «Якутскэнерго» ген. дириэктэрин солбуйааччыта И.И. Панин, «Маймаҕа нэһилиэгэ» МТ баһылыга А.И. Егоров, нэһилиэк олохтооҕо, үлэ ветерана С.В. Колесов быстылар.

«Кыбаартал сайдан дьон-сэргэ олохсуйан нэһилиэк кэнээтин, уйгу-быйан уһаатын, өгбыйан тэнийдин» дьин туран А.Л. Егоров алгыс баһынан алҕаата.

Мустубут дьон үөрүү-көтүү бэлиэтин тосхолон, баҕа санаабыт бастына туоллун дьин, 100 шары үрүң-манан халлаанна ытытылар.

Онтон «Кыталык» сынныалан киинигэр тэрээһин үөрүүлээх арылыгыта буолла. «Маймаҕа нэһилиэгэ» МТ баһылыга А.И. Егоров дьонун-сэргэтин, ыраахтан чугастан кэлбит ыалдыгытары эвэрдэлээтэ уонна быһа гардан нэһилиэк историятын сырдатта: нэһилиэккэ 176 киһи олоһор, 82-тэ үлэлиир кыахтаах, ол иһигэр 42 киһи нэһилиэк тэрилтэлэригэр үлэлиир, 23 пенсионер, оскуола-саадка 13 киһи үлэлиир, 12 оҕо үөрэнэр. Нэһилиэк 21 067 гектар сиринэн тайаан сытар. Мантан 1461 га - тыа хаһаайыстыбатын сирэ,

көмөлөрүнэн онгоһуллубуттар. Салгыы 17 аҕа ууһа сынабаҕа тахсан мэктиэ тылларын биірдиілэр, андаҕар тылларын эттиілэр.

-Сайа охсор саймаархай салгыннаах, кэрэхсэнэр күөх чээлэй урсуннаах Маймаҕа киілетин сириттэн силіс, мутук тардаммыт, оҕо уруу буоламмыт, 17 аҕа уус дойдубут чэрчитин сайдарын туһугар, кэнээһки кэнчээри ыччаптыт кэскилин түстээммит, ньыгыл сомоҕо буоламмыт, өбүгэлэрибит үтүө үгэстэрин утумнааммыт, олохпуг онкулун харыстааммыт илдэ сылдыахпыт дьин мэктиэ тылбытын биірэбит! Маннык тыллаах-өстөөх кумаадыга 17 аҕа ууһа: П.К. Аргунов, С.В. Колесов, К.В. Лазарев, И.С. Павлов, В.А. Петров, Н.П. Слепцов, В.В. Абаііева, М.А. Сивцева, Ф.П. Иванов, М.Н. Слепцов, М.И. Корякин, П.И. Собакин, А.И. Пахомова, Н.М. Лебедев, С.И. Осипова, Наумов, Ядрихинский илии баттаатылар. Аҕа баһылык биірдиі бэйэлэригэр анал ааттаах лиентэлери түстэригэр ииллэ. Мэктиэ сурукка илии баттанан, бэчээт уурулуна. Ыңгырыллан кэлбит ыалдыгыттар «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов, «Нам улууһа» МТ депутаттарынын сэбиэтин председэтэлэ И.Р. Попов, Саха Республикатын тутуу, архитектура министиірин бастакы солбуйааччыта П.А. Аргунов уода эвэрде тылларын анаагылар, махтал суруктары туттардылар. Үөрүүлээх тэрээһин Федот Соловьев «Айылла» студиятын, олохтоохтор кэнсиэрдэринэн түмүктэннэ, уоттаах-күөстээх салютунан уруйданна.

Аксинья ТАТАРИНОВА

КЫРДЬАҒАСТАРЫ ТУОХ ДОЛГУТАРЫЙ?

Алтынны 4 күнүгэр Нам селотун библиотекатыгар «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов тыл уонна үлэ бэтэрээннэрин кытта төгүрүк остуол тула сэлээстэ, ир-хоро кэпсэттэ. Улуус бэтэрээннэрин сэбиэтин бэрэссэдэтэлэ С.Д. Кобыкова 2014 сылтан аҕам саастаах дьон олохтон туора туран хаалбакка, иллэг кэмнэрин туһалаахтык атааран, уопастыбаҕа наадылаах дьон буолалларыгар, социальнай харалта, пенсионнай, үөрэх салаатын управлениеларын, бюджет тэрилтэлэрин үлэлэрин ситимнээн кырдыбаҕастар кыһалҕаларын быһаарарга күнэтэ үлэлэхэрин кэпсэттэ.

***

Үп-харчы, дьэ-уот көстөн биірбэккэ, кырдыбаҕастарга аналлаах тэрээһиннэри ытытыгы ыарахаттар баалларын тоһоолоон бэлиэтээтэ. Улуус баһылыга А.П. Атласов, бэтэрээннэр көрдөһүүлэринэн, улуус үлэтин-хамнаһын билиһиннэрдэ. Салгыы аҕам саастаах дьон ыытыгыларыгар хоруйдаата.

Ол курдук, Бөтүнтэн М.Ф. Кугданов 2017 сылга Хатырыктыыр суол М.К. Аммосов төрөбүтэ 120 үбүлүйдээх сылынан сибээстээн омук сирдэриттэн, республика араас муннуктарыттан элбэх ыалдыгытгар айанньыр суоллара буолуохтаабынан, Кыһыл Дэриэбинэттэн Хатырыкка дьэри асфальт суол онгоһуутун туруоруста, Модут-Бөтүң кыраныһысатыгар турбут вышкаҕа Нам улуунун коммунистара Октябрьскай революцияны, Аҕа дойдуй сэриитин сырдатар бандарды ыһаабыгыттарын, сэрпэккэ эрбээн түһэрииттэрин, сууттаһан кыабагыттарын, буруйдаахтар сокуонунан куоһурданан сэмэттэн куоппугтарынын, вышка онугар 2017 сылга Октябрьскай революция 100 сыллаах үбүлүйдүнэн обелиск тутарга этии киллэрдэ.

Ленскэй нэһилиэктэн Н.М. Емельянова улуус киинигэр сынныалан киинэ хаһан, ханан тутууларын, Н.М. Емельянова Ленскэй уулусса ортогугар гараж тутуулан суолу турууруга мэйэй үөскэпитин, Набережнай, Ленскэй уулуссаларга уот суоһун, нэһилиэккэ ген. былаан баарын-суоһун, чаһынай эргэрибит дьэилээх дьонно ол-

буор, дьэ өрөмүөнүгэр үбүнэн көмө хайдах онгоһулларын, А.З. Заровняева Дьокуускайдыыр суолу тупсарыы, нэһилиэк иһинээҕи асфальт суолу күнүс элбэх киһи, техника сылдыар кэмигэр онгоронноор хаачыстыбата мөлтүүрүн, түүн тобо онгорботторун, Т.И. Евсеева «Оһоохай» түмсүү мугар сирэ суоһун, М.И. Баишева Хатырыкка тийэ барар, быйыл үлэҕэ киіриэхтээх, «Бүлгүттээх» система хаһан үлэлиирин ыытыластылар.

Хамаҕаттан А.З. Заровняева оскуола тутуутун, почта дьэиэтэ итигэр система холбомкоко үлэлээбэтин, Искраттан М. Бястинова 2014 сылтан Нам киинигэр Ойуунускай уулуссатыгар тутуула турар дьэ үлэҕэ хаһан киіриэрин, дэриэбинэҕэ киіриигэ өлбүт мас элбэҕин, ону ыраастааһынга туох үлэ барарын, Маймаҕаттан Т.Д. Колесова Атамай учаастагар 10 мөл.солк. суумаҕа тутулубут хотон хаһаайына киинин, көрүүтэ-харайыта суох буолан айгыраан эрэрин, бэтэрээннэр араас тэрээһиннэргэ кэллэллэригэр-баралларыгар элбэх харчы барарын, тобо ыччат лидердэрин курдук бэтэрээн сэбиэтин бэрэссэдэтэлин хамнастабаттарын кэпсэттэ.

Партизантан М.П. Турантаева суол үрдэтиллэн, турба ситэ угулубакка, 2010 с. курдук улахан уу кэллэҕинэ, дьэилэр ууга барар кутталламмыттарыттан дьиксинэрин биллэрдэ, Горнай улуунугар курдук кырдыбаҕастарга толору хаачылыгылаах дьэ тутуулуо дуо, 2 Хомустаахтан Л.Е. Пестрякова алларга бөһүөлэги ыраастааһынна улуус бюджетиттан көмө наадатын, үөһэ бөһүөлөккэ уу суоһунан искуственной күөл наадатын, кыһын, сайын сүөһү уулууругар уу суох, сүөһү хайдах ииттэбитий, баржа сылдыбатын кэли-барыы боһуруоһа сытыгыттарын, лодканын айаннаһын дьон олоһор кутталы суоһуурун, Граф Биэрэгиттэн А.Д. Сыромятникова Намнаағы техникумга элбэх оҕо араас улуустартан үөрэнэринэн, улуус сирэйэ буоларын, автобус сьрыгытын, нэһилиэһнэ суунарыгар баанньык суоһун, уулуссаларга уоту туруоруулар.

Улуус баһылыга А.П. Атласов хас биірдиі бэтэрэ-

эни наҕылычы болдойон иһиттэ, бэлиэтэннэ, ыытыгыларыгар толору эппиэти биірде: Хатырыктыыр суол үбүлүйдэ дьэри 53 мөл. солк. сууммаҕа «цебеночно-песчаная смесь» технологианан, Кыһыл Дэриэбинэттэн Маймаҕа дьэри автобусто хотуур сирдэрэ онгоһуллуохтаахтар, 40 мөл.солк. сууммаҕа нэһилиэк-тэргэ суол кыгытылара сырдатыллыахтаахтар, Бүлгүттээххэ кэлэр сылга сэлээркэнэн барар тэрил туруохтаах, Хамаҕатта оскуолатын бырайыга бүттэ, сметата онгоһула сылдыар, дэриэбинэ таһынаағы өлбүт мастары ыраастааһыны нэһилиэк баһылыктара быһаарыахтаахтарын, Намна Ойуунускай уулуссатыгар тутуула турар дьэ Саҕа дьылга дьэри үлэҕэ киіриэ, киірибит ыытыгылар бары болҕомтоҕо ылылалларын эрэннэрдэ.

Нэһилиэктэртэн 2-3-түү бэтэрээн сэбиэтин бэрэссэдэтэллэрэ, солбуйааччылары, уопастыбаннай олоххо көхтөөх бэтэрээннэр, уопсайа 40-тан тахса киһи сыгыы, улуус, нэһилиэк сайдыыларыгар тустаах ыытыгылары биірдиілэр, санааларын аһаастык эттиілэр, бара турар үлэлэргэ табыллыгыт өрүттэрин, күннээҕи кыһалҕаларын, инники былааннарда, улуус салалтатын өттүттэн барар үлэлэргэ саҕа көрүүлэрин эттиілэр. Тэрээһин кытыгылаахтара Александр Павлович кэпсээнин олус болдойон иһиттилэр, ыытыгыга хоруйдарын астынылар, көрсүһүүттэн дуоһуйан тарҕастылар.

Көрсүһүү түмүгүнэн, аан бастаан, маннык тэрээһингэ сылдыгыт киһи быһытынан, хайа нэһилиэккэ прогрессивнай өйдөөх-санаалаах, күннээҕи итэҕэһи-быһаағы чииһинэйдик этэр, сайдыыны түстүү санаалаах аҕа саастаахтар баалларда, соччонон нэһилиэк сайдар диі санаатым. Ити Хомустаах, Партизан, Бөтүң, Нам селотун, Түбэ, Искра холбуурдарыгар э-тим. Олохтоох салалталар кырдыбаҕастар, олоххо уопуттаах, бэйэтин олоһунан-дьяһынан эдэр көлүнээҕэ холбуур буолар бэтэрээннэр санааларын өйдөөн истэр, ылынар, толкуйданар буоллахтарына, олох сайдар, тупсар.

Анастасия КОРЯКИНА

Сага үөрэх дьыла сағаламмытын уонна Учуутал күнүн көрсө Нам улуунун үөрэхтин управлениетин начальнига О.Н. Протопоповы кытта көрүстүбүт.

- Олег Николаевич, сага үөрэх дьылыгар туох сага сүүрэн кирийдэ?

- Быйылгы үөрэх сылын уратытынан, бу үөрэх ирдэбилэ доруобуйаларыгар хааччахтаах оҕолорго кирийдэ. Онон кинилэр маннайгы кылаасан ФГОС ирдэбилинин, бэйэлэригэр сөптөөх программанан үөрэниэхтэрэ. Үөрэх хаачыстыбатын общественнай дьүүлгэ туруоруу ирдэбилэ күүскэ кирийдэ.

Ол эбэтэр, былырын улууска үөрэх хаачыстыбатын хонтуруоллуур общественнай сэбиэт тэрийбишпит. Сэбиэт сага бырайыктарга, сага сағалааһынга сынабылын биэриэхтээх. Бу сэбиэт онно күүскэ үлэлибэ. Быйыл — эбии үөрэхтээһин сыла. Урукку сылларга эбии үөрэхтээһин анал тэрилтэлэринэн эр барар эбит буоллаһына, билигин хас биридди оскуола эбии үөрэхтээһини хайдах баҕарар тэрийэр кыахтаанна. Онон хас биридди кылаас уоннуу чаастанан тураллар.

Бу уларыйы, мин көрөрбүнэн, оҕо эбии үөрэх-

ка. Тохсустар да, уон бииритэр да математикаларыгар көрдөрүүлэрэ мөлтөх соҕус. Билигин туругунан, тохсус кылаасартан бизс оҕо аттестат кыайан ылбата. Уон бииритэртэн — тоҕус оҕо. Бу эмиз икки өрүттээх. Холобура, тохсус кылааһы бүтэрэн баран, үөрэхтэрин кыайбат оҕолор онус кылааска тийиэн кэлэл-

баттаһа электроннай формаҕа ирдэбил кэллэ, биһиги учууталларбыт икки көрүнгэ үлэли ололорлор. Бу үлэ салалтаттан, ол эбэтэр директордар ирдэбиллэриттэн улахан тутулуқтаах.

- Оскуола, оҕо саада, уопсайынан үөрэх тэрилтэтэ төрөппүттэн харчы хомуйохтаах дуо?

- Суох. Өскөтө төрөппүттэр баҕа өттүлэринэн харчы хомуйар буоллаһтарына, ол фонд нөҕүө, бухгалтерия, касса нөҕүө аастаһына эрэ сокуоннай буолар.

- Оскуола учебнигы төрөппүттэн ирдээн сөп дуо?

- Учебнигы оскуола хааччылаахтаах. Төрөппүт учебник ылар эбээһинэһэ суох.

- Оҕо аһылыгын туһунан тугу этиэн этэй? Оскуола босхо аһахтаах дуу, харчыга дуу?

- Оскуола оҕону аһынан хааччылаахтаах. Ол гынан баран, босхо аһахтаах диэн сокуон ханна да суох. Элбэх оҕолоох дьиэ кэргэтэр оҕолоругар, тийиһинэн ололор кээмэйгэ тийбэт ыаллар оҕолоругар госуударство харчы көрөр, онно эбии улуус субсидиянан көмөлөһөн, 80 солк. буолла.

САҒАНЫ САҒАН — ҮРДҮК ТАҒЫМҢА

тээһини ыларыгар олус табыгастаах, итинэн туох да күөмүлээһини үөскөтпөт. Улуус 4 музыкальнай оскуола култура салаатыгар кирийдэ. Кэлэр сыл бүтүн дойдун үрдүнэн экология сылынан биллэрилиннэ, онуоха эмиз кэккэ былааннар бааллар.

- «Аһаҕас оскуола» үөрэхтээһин хайысхатын туһунан билиһиннэриэн дуо?

- «Аһаҕас оскуола» үөрэхтээһин хайысхата икки көрүүлээх.

Бастакытынан, сайаҕас оскуола. Ол эбэтэр, оскуола бары социальнай институттарга аһаҕас, дьонно-сэргэбэ өрүү аһаҕас, туох даҕаны хааччаҕа, кистэлэ суох буолуохтаах.

Иккиннин, чуолаан, Юнеско өйдөбүлүнэн этэр буоллаха, бу бири кылааска олорон эрэн үөрэни, үөрэти, билии ылы курдук олоҕурбут бырабылаттан, ол эбэтэр классно-урочнай систематтан тэйэн, босхолонон, оҕо уонна учуутал тэйиччигиттэн да, сага технология көмөтүнэн хааччаҕа суох үөрэҕи ылаахтаах.

Маныха оҕо учууталын, оскуолатын, институтун бэйэтэ талар. Бүгүн үөрэхтээһин кыаҕа, эйгэтэ мунура суох кэнээтэ. Аныгы технологиялар дьийтэн тахсыбакка да үөрэнэргин хааччыаллар. «Үөрэх кыһата» диэн өйдөбүл үөрэҕи оскуола эр ыларын ирдэбэт, Интернет көмөтүнэн да үөрэнэргин көҕүлүүр. Бу үөрэх көрүнгэ Хотугу Америка мунутуурдук сайдыбыт эбит. Билигин туругунан манньк сүүстэн тахса оскуола баар.

- Улууспутугар үөрэхпит таһыма хайдаһый?

- Үөрэхпит таһыма хайа эр өттүнэн түһэр, хайа эр өттүнэн тахсар. Ортогунан ыллаха, бири кэм. Саамай мөлтөх өттүбүт — математи-

лэр. Онуоха оскуола аккаастыыр бырааба суох. Үөрэнэллэр, соһулаллар. Төрөппүт да, үөрэнээччи да, улахан кыһаллыбаттар. Мөлтөх өрүтү тэнгэ үчүгэй ахтар буоллаха, бири кэлим госуударственай экзамены туттарыыга саха-французскай лицей үөрэнээччигэ Дунаева Күннэй нуучча тылыгар 100 бааллаах, учуутала — Е.Б. Тимофеева. Елена Борисовна бу мунутуур көрдөрүүлээх иккис үөрэнээччигэ. Онон ситимнээх үлэ баара көстөр. Бастын көрдөрүүлэр бу лицейтэн уонна улуустаағы гимназияттан бааллар.

- Сага үөрэх дьылыгар Россияҕа үөрэх министры уларыйда, ону тэнгэ учууталга улахан болгомто уурулуох буолла. Билигинитэ, учууталлар кумааһы «волокатыттан» хаһан босхолонохтарай?

- Россия президентэ учууталы кумааһы үлэтиттэн босхолоуохха диэн өссө бири сыл анараа өттүгэр эппитэ. Ол гынан баран, тугу эрэ кэтэһэбит. Туох эр улахан дьаһалы дуу... Оскуола, баҕар, электроннай формаҕа көһүг диэн мин бирикээспин кэтэһэллэрэ буолуо. Ол гынан баран, уонна тахса сыллааһыта оскуола бэйэтин иһинэн быһаарынан кумааһыттан аккаастанын сөп диэн уураах тахсыбыта.

Ол эрээри улууска күн бүгүнүгэр диэр оннук оскуола суох. Кинилэр дьининэн кумааһыттан уон сыллааһыта аккаастаһахтарын сөп этэ. Бири сүбэнэн муньахтаан баран, кумааһыны толорбоһпүт диэн боротокуоллаан бигэргэтэллэр. Холобура, республикаҕа Үөһээ Бүлүү лицейэ үһүс сылын электроннай форманан үлэли ололор. Бу хайысхаҕа кыраалаан иккис оскуола, гимназия хардылары онорон эрэллэр. Билигин сага үйэни

Дьингэ, оскуола төрөппүттэргэ сөптөөх өйдөтүү үлэтин ытыахтаах. Өссө бирийдэ тоһоҕолоон этэбин, оскуола оҕону босхо аһахтаах диэн ханна да суох. Сокуонна баар — иккитэ аһахтаах диэн. Төлөбүрүн төрөппүт уйнуохтаах.

- Кэнники сылга репетитор өнгөтүгэр наадыһааччы элбэх. Бу тугу этэрий?

- Үрдүк баалы ылаары репетиторданар диэни мин өйдүүбүн. Оттон биһигэ «иккилэммитин» диэн репетиторга наадыһааччылар бааллар. Бу ончу өйдөмөт. Хас биридди предметник учуутал баазаны биэриэхтээх. Ол эбэтэр, «3» ылар дуу, «2» ылар дуу диэн боппуруос туруо суохтаах. Бу ый орто директордар кыттылаах учредительгэ, ол эбэтэр улуус баһылыгар бу боппуруоһу дьүүлгэ туруорар сорукутаахпын.

Кэнники сыллартан бэттэх «иккилээх» үөрэнээччи элбэри гына. Ордук тохсус кылааска провал элбэх. Онон аһаҕастык, баар кыһаллары ыйан туран кэпсэтиэхпит. «Иккилэни» боппуруоһа бары оскуолаҕа барытыгар баар. Үөрэнээччи билини хайдах ылынарыгар, аан бастаан, учуутал кыһаллаахтаах. Бийыттаха, бу оҕолору сага ылбытым, биитэр тохсус кылааска сага кэлбит үөрэнээччи дэһэллэр. Манньк куотунуу суох буолуохтаах. Сорох сайааһыччы боппуруоһу быһаарар, учууталы уларытар, сорох уларытпата, кыһаллыбата. Оттон учууталга чизэ уонна суобас маннайгы миэстэҕэ туруохтаахтар.

Л. НОГОВИЦЫНА

15 лет назад в гимназии начал свою работу учитель, чьими достижениями по праву может гордиться наш коллектив. Это учитель русского языка и литературы, «Отличник образования РС (Я)», обладатель Гранта ПНПО России «Лучший учитель» (авг. 2016 г.), Гранта СВФУ имени М.К.Аммосова «Учитель года» (февр. 2015 г.), учитель высшей категории — Эверстова Зоя Михайловна.

Работа учителя — это каждодневный, упорный, неустанный труд, это внимание к каждому ученику, это умение радоваться его удачам, умение поддержать в трудную для него минуту, чтобы

ПОНИМАТЬ И ЛЮБИТЬ УЧЕНИКОВ

не навредить, чтобы окрылить, чтобы у каждого ребёнка была вера в свои силы и возможности.

На вопрос «Что главное в работе учителя?» — Зоя Михайловна, не задумываясь, отвечает: «Понимать своих учеников, любить их». Именно это лежит в основе её педагогической деятельности. Выпускница Намской средней школы, она навсегда пронесла в своей жизни любовь и уважение к своим учителям. Кумирами-учителями для неё навсегда остались Анна Ивановна Захарова, её первая учительница, и учитель математики Ушницкий Пётр Афанасьевич.

Открытость, отзывчивость, порядочность — вот качества, которые больше всего ценит она в своих учениках.

Всегда сдержанная, скромная, Зоя Михайловна снискала уважение и любовь своих коллег. Её мудрость, умение видеть в людях хорошее, открытость, уважение и готовность помочь, её философский взгляд на жизнь и людей привлекают коллег.

О постоянной плодотворной работе учителя свидетельствуют результаты. Если взять хотя бы достижения учащихся Зои Михайловны за последние 5 лет, то можно отметить следующее: качественная сдача ЕГЭ, как по русскому языку, так и по литературе, — выпуск 2015 г. — на 100 баллов русский язык сдал Макаров Василий, на 95 б. — Андреева Тая, Охлопкова Аня, на 92 б. — Борисова Айза (средний балл — 78,35); 2016 г. — Гуляева Айына — по русскому языку — 98 б. и 91 б. — по литературе, средний балл по литературе — более 66 б.). Её ученики во всех классах с неизменно высоким качеством всегда выполняют все контрольные работы.

Вдумчиво относится педагог и к организации внеурочной работы по предмету. Это и элективные курсы, например, она успешно вела интересный курс «Как сердцу высказать себя...», на котором ученики не только получают знания, но и учатся высказывать своё мнение, своё отношение, а это одно из главных условий развития речи, особенно в нашей национальной школе. Всё это — свидетельство постоянной, кропотливой работы педагога над повышением качества знаний учеников. Её кропотливый труд отмечен Почётной грамотой Государственного собрания (Ил Тумэн) РС(Я), она стала лауреатом Фонда «Знанием победишь».

Огромная работа проведена ею совместно с другими учителями кафедры филологии по постановке спектакля по пьесе А.П.Чехова «Вишнёвый сад» в ноябре 2015г. Мы тогда заняли 2 место, но высший балл нам поставили учителя других школ, сказав: «Мы сегодня как будто в театре побывали, увидев ваш спектакль».

Руководство исследовательской работой учеников — одна из главных составляющих работы любого учителя, а учителя инновационной школы — тем

более. У Зои Михайловны много достижений и в этой сфере деятельности. Её ученики успешно участвуют не только в муниципальных и региональных, но и на российских и международных конференциях. Так, доклад Кутяркиной Тани «Становление и развитие русской деревянной архитектуры в Намском улусе» отмечен дипломом второй степени международной конференции юных исследователей в Южной Корее. А доклад Лукина Тимы «Влияние средств речевой стратегии агитационного предвыборного текста на выбор электората» стал лауреатом улусной, республиканской конференций и во всероссийской НПК «Шаг в будущее» в городе Москва.

Щедро делится с коллегами своим богатым опытом работы Эверстова З.М. Это и открытые уроки, и успешное участие в педагогиче-

ских ярмарках, и мастер-классы, и публикации в изданиях гимназии, в Российских изданиях. Так, в сборнике «Актуальные проблемы науки» (по материалам научных трудов международной НПК в г. Тамбов) опубликована статья «Электронная поддержка на уроках русского языка — как один из путей формирования языковой компетенции учащихся билингвальной среды».

Особое внимание и заботу уделяет Зоя Михайловна ученикам своего родного класса, где работает классным руководителем. Её классы всегда воспитанные, всегда в них царит атмосфера дружбы и взаимопомощи. В этом году она выпустила 11 «б» гуманитарный класс. Зоя Михайловна старается привить своим ученикам любовь к своей малой и большой родине. Создавая проект класса «Знай и люби свой край родной», они побывали и в Таттинском, и в Хангаласском, и Усть-Алданском улусах.

В рамках небольшой статьи невозможно перечислить все достижения её 11 «б» класса. Достаточно сказать, что двое её учеников стали дипломантами и победителями республиканских конкурсов. В конкурсе «Будущий дипломат» Аргунов Дима вышел в финал и завоевал диплом 1 степени. А Казанова Арина получила диплом 2 степени в республиканской олимпиаде по психологии. Все 20 учеников её класса стали студентами. Двое стали студентами центральных престижных вузов. Гуляева Айына поступила на филологию английского языка Дальневосточного федерального университета. Иванов Миша, пройдя два тура, зачислен в Высшую школу перевода МГУ.

Так живет, успешно трудится учитель Эверстова Зоя Михайловна. Хочется пожелать ей дальнейшей плодотворной работы и поздравить её и всех учителей улуса с нашим профессиональным праздником и пожелать крепкого здоровья, успешной работы и всего самого доброго в жизни.

Муза Мстиславовна ГУЛЯЕВА, учитель русского языка и литературы Намской улусной гимназии

Ожо научнай-техническэй сайдыытын киинэ оҕону кыра эрдэбиттэн рационализаторскай, научнай, техническэй ойун-санаатын сайыннаран таһаарар, иитэр, сүрүн уонна эбии үөрэхтээһин программаларын саас сааһынан үөрэхтээһингэ уонна интеграциялааһын биир кэлим үөрэхтээһинин

кылаас, II Всероссийская научно-техническая конференция «Образовательная робототехника в дополнительном образовании детей: опыт, проблемы, перспективы»: маастар-кылаас, «Подготовка учащихся к соревнованиям «Hello, Robot! биатлон». Ожо саадын иитиллээччилэригэр «Робототехника в дошкольном образовании в рамках ФГОС ДО» семинар-

лээхтик, Ылсан туран дьарыктыыллар. Ол курдук, 2013 с. республика чизһин бүтүн Россияга көмүскээһинэр Москвитин Владилен Николаевич үөрэнээччилэрэ Марков Артур уонна Протопопов Валерий I миэстэни ылан үөрүү өрөгөйүн ситиспиттэрэ. 2014 с. Иванова Варвара Захаровна үөрэнээччилэрэ Гуляев Айтал уонна Кутяркин Виктор республикатаабы «РобоФест-2014» күрэхтээһингэ «Биатлон» көрүнгэ бастаан, Россия таһымнаах робототехника күрэхтээһинигэр Москва куоракка кыттыбыттара, 6 хамаанда иһигэр кирибиттэрэ. Аан дойдутаагы робототехническэй күрэхтээһингэ Кореяга, Тейдзон куоракка, Иванов Артур кыттан 3-с миэстэни ылбыта. I республикатаабы «Фестиваль образовательной робототехники» (СВФУ им М.К. Аммосова), «Малая компьютерная академия», «РобОТС – роботы Оноп Тан Салай» — Иванов Артур (4 кыл.), Орлов Георгий (3 кыл.), II степеннээх диплом «Траектория» көрүнгэ, Иванов Айтал, Иванов Егор (11 кыл.), II степеннээх дипломы «Фристайл» көрүнгэ «Космическая исследователь-

РОБОТОТЕХНИКАҒА ИНТЭРИЭС УЛААТАР

тэрийээччитинэн буолар.

Иванова Варвара Захаровна үрдүк категориялаах, СР үөрэҕин туйгуна, инновационнай үөрэтэр программалар кыайыылаахтара.

Варвара Захаровна «Технофорум» бырайыак чэрчитинэн «Развитие научно-технического направления «Робототехника» в образовательном пространстве Намского улуса на 2013 по 2017 гг.» программа суруйбута. Программа сыала-соруга — эдэр ыччаты техническэй, уус-уран сатабылларын сайыннары уонна робототехническэй сатабылы баһылаан,

эрдэттэн профессиональнай быһаарыныларын ылыныыга көмөлөһөр. Бу программаны олоххо киллэри сүрүннээн 5 сылга цифровой оборудованиены, робототехника күрэхтээһини, педагогтарга семинардары уонна үөрэнээччилэргэ курстары ытарга Нам улуун дьаһалтатын өйбүлүнэн үп-харчы көрүлүбүтэ.

Иванова Варвара Захаровна сылын ахсын бэйэтин үлэтин, уопутун тарҕатан педагогическай аабыларга, научнай-практическай конференцияларга дакылаат онорон ситиһилээхтик кыттар. Республиканскай семинарга «Дополнительное образование и семейное воспитание в условиях внедрения ФГОС» маастар-

практикуму иилээн-сажаллаан ыттыт. «Лучший руководитель кружка по робототехнике» 2016 с. республиканскай конкурска I миэстэни ылла.

Программа чэрчитинэн 2013 сыллаахтан улууска робототехника күрэхтээһинилэр ытыллаллар. Бастакы күрэхтээһингэ икки көрүн ытыллыбыт буоллабына, 2014 с. робототехника күрэхтээһингэ 4 көрүнгэ ытыллыбыта. 2016 с. оҕолору кыра, орто саастарга арааран, барыта 7 көрүнгэ күрэх буолбута. Кыайыт хамаандалар республикатаабы күрэхтээһингэ кириэн ситиһилээхтик кыттыбыттара.

Саҥа көрүн «Робототехника» куруһуогун Нам улуугуар Москвитин В.Н. уонна Иванова В.З. ситиһии-

скай база» темаға. 2015 с. Бүтүн Россиятаагы робототехника күрэхтээһинигэр Казань куоракка Заровняев Дьулус уонна Наумов Айсен кыттыбыттара. Бүтүн Россиятаагы робототехническай олимпиада 2015 с. республикатаабы түһүмэҕэр ВРО-2015 уус-уран күрэхтээһинигэр — Наумов Айсен, Заровняев Дьулус — 1 м. (улахан группа), «Траектория» — Иванов Артур, Уваров Никита — 2 м. (кыра группа). 2016 сылга, эбии үөрэхтээһин сылыгар, уонна Россияга космонавтика 55 сылыгар аһаҕастык республикатаабы научнай-техническэй уус-уран быыстапка III степеннээх дипломы «Роботы, робототехнические и интеллектуальные системы» номинацияға — Иванов Артур, Турантаев Жения (6 кыл.) — «Сортировщик пиломатериалов». Терехова Анжелика (8 кыл.) «Роботы, робототехнические и интеллектуальные системы» номинацияға «Умный дом» үлэтэ. Республикаатаабы «РобТОС-2016» күрэх «Халбас харата» көрүнгэр Куличкина Инна — 2 м. (8 кыл.).

Варвара Захаровна саҥа хайсхаға, «Робототехникаға», туох баар билиитин, дьоруун, санаатын ууран айымныылаахтык үлэли-хамсыы сылдыар, эбии үөрэхтээһингэ, үөрэтэр программаны суруйан, 4 сыллаабы үлэтин түмүгүнэн кыттан, республикатаабы Ил Дархан Гранын кыайыылааға буолар.

Е.А. АНДРОСОВА,
оҕо научнай-техническэй сайдыытын киинин директора

ИННИКИ КҮӨННЭ СЫЛДЫАҒЫН...

Иван Семенович Гаврильев аатынан I нүөмэрдээх орто оскуолатын коллектива быйылыгы 2016-2017 үөрэх сылын олус үчүгэй сонуннаах көрүстүбүт. Ол курдук, биһиги киэн туттар үрдүк категориялаах учууталбыт Иванов Максим Егорович Саха сирин Ил Дархана Е.А. Борисов көзүлээһининэн ытыллар «Лучший учитель РС(Я)» күрэхтээһингэ 100 тыһыынча солкуобай Гранынан наҕараадаланарын туһунан үөрэ иһиттибит.

Кэскиллээх учуутал бу улахан ситиһииттэн биһиги, биригэ үлэлиир коллегалара, үөрэтэр оҕолоро олус үөрэбит.

Учуутал күнүгэр үөрүүлээх быһыыга-майгыга алтынны 7 күнүгэр Дьокуускай куоракка Ожо Дьыбарыаһыгар бу Грант хаһаайыныгар туттарыллар.

Максим Егорович үөрэммит оскуолатыгар 1996 сыллаахтан черчение, уруһуй, технология учууталынан үлэлээбитэ номуо 20 сыла буолла.

Бу сыллар усталарыгар Максим Егорович сыл ахсын оскуола, улуус аатын ааттатар 6-7 чаҕылхай оҕону, инники кэскилин тэлэчи арыһан, чолбоннуу уматар. Элбэх оҕо, төрөппүт, учуутал махталларыгар уйдаран Максим Егорович үлэтэ-хамнаа сылтан сыл үтүө түмүктэрдээх. Ол курдук, бэлиэтээн ааттыахха: Иванов Илья, Протопопов Петья, Егоров Вася, Гуляев Айыы-Сизэн, Находкин Толя, Турантаев Жения, Трофимова Айталы уо.да.

Максим Егорович үөрэтэр оҕолоро сыл ахсын ытыллар черчение олимпиадаларыгар, архитектура, дизайн техническэй быыстапкаларыгар, көнүлүк көтөр ааллар (авиамоделирование) күрэхтэригэр улуус

уонна республика таһымыгар иннилэрин кимиэхэ да биэрбэтэр, куруук кыайыы өрөгөйдөөх үтүө-мааны сонуннары аҕала тураллар.

Максим Егорович семинардар, аһаҕас уроктар, конференциялар, учууталлар икки ардыларыгар маастарыстыбаларын көрдөрөр күрэхтэргэ элбэхтик бэйэтин уопутун тарҕатар. Ол түмүгэр 2014 сыл «Сердце отдаю детям» диян республикатаабы күрэхтээһингэ иккис миэстэлээх, учууталлар черчениега олимпиадаларыгар эмиэ куруук инники күөннэ сылдыар.

Учуутал бэйэтин үлэтигэр олус бэриниллээх, оҕолору таптыыр, убаастыыр уонна энтузиазмнаахтык үлэлиир буолан, оҕолор билиилэрин-көрүүлэрин, дьоруударын күнтэн-күн чочуйар, олоххо бэлэм буолалларыгар кыһамныгытын уураар уонна учуутал быһыытынан бэйэтин маастарыстыбатын киэнник тарҕатарыттан үгүс коллегалара махталлара баһаам.

Үтүөкэн санаалаах учуутал, Оҕолор үөрүүнэн кэлэллэр, Чаҕылхай талааннаах урооктар, Ситиһии, киэн билии ситтиһэр. «Максим Егорович» дьэһэллэр Уруокка олоһор оҕолор, Семелүөт онорон үөрэллэр, Халаанга көтүтэ онньуулар!!! Кэрэни-сырдыгы тарҕатан Инники эн күөнүгэ сылдыаһын, Оскуолаан олоһун тупсаран Холобур учуутал буолуһун!!!

А.И. СТРУЧКОВА,
И.С. Гаврильев аат. I №-дээх Нам ОО үөрэҕирин чааһыгар дириэктэри солб., СР үөрэҕиритин туйгуна, «Россия бастын учуутала-2010» кыайыылааға 04.10.16 с.

Киһи-киһиэхэ

Сотурутаабыта толлу-мааны, тас көрүнүттэн киһи сэнээрэ көрөр дьахтарым, оҕо сааһыгар көрсүбүт хомолтотун кэпсээн мин бэйэм даҕаны сүрдээһин хараһыннам...

1968 сыл. Саас. 15 саастаах, саҥа ситэн-хотон, улаатан, нургуһун сибэкки курдук тыллан эрэр ыал мааны кыыһа бүгүн эдьийиэ Москваттан аҕалбыт

СҮЛҮҮННЭЭХ ТЫЛ УМУЛЛУБАТ

дьэрэкээн платъетын уонна сабыс-саҥа мааны түүппүлэтин кэтэн оскуола биэчэригэр барыахтаах. Манньык мааны платъены Аанчык хаһан да кэтэн көрө илик буолан, платъетын, түүппүлэтин сиэркилэ иннигэр кэтэн көрүнэн наһаа үөрдэ. «Кыргыттар ымсыра көрөллөрө буолуо», - дии санаата. Уонна таннан-саптан оскуолатын биэчэригэр тэбиннэ. Кини бэйэтин наһаа дьоллообунан ааһынна, кини үөрүүтүн санаатыгар киһи барыта үлэстэргэ дылы. Аанчык саҥа дьэрэкээн платъетын, мааны түүппүлэтин кэтэн оскуола көрүдүөрүн устун биэчэр буолар сиригэр актовай заалга баран истээһинэ, утары Ньюкулай Ньюкулайыабыс диян история учуутала Аанчык биригэ үөрэнэр уолаттарын кытта иһэр эбит. Уонна Аанчыгы уун-утары көрөөт, улахан баҕайытык саҥа аллайыа түспүт: «Уу, эчи, бу кыыс атаҕа маадыаҕарын» -, диян, уонна туох да сүлүүннээх тылы ыһыктыбатах киһи курдук ааһа турбут. Оттон уолаттар Аанчыгы саҥа өйдөөн көрбүт курдук үрдүттэн аллара көрөөт, учууталлара сөптөөх тылы эппитин курдук күлэн мичиһэ-мичиһэ ааһа турбуттар. Оо, онно Аанчык кирдээх уунан үөһэттэн аллараа саба ыстарыт курдук, соһуйан, ханна да кэлиэх-барыах сирин булбакка туран хаалбыт, уонна дьэ өйдөнөн, ытыгы түһээт дьизитигэр ыстанар.

Оскуолаға үөрэнэр сыллаарыгар Аанчык бастын акти-

вистка, спортсменка, сүүрүк, хайыһардыт, оскуола чизһин оройуон күрэхтээһинилэригэр көмүскүүр киһи буолара.

Онтон ылата төһө да элбэх сыллар-хонуктар аасталлар, бу ыарахан тыллар кинини өрүүгүн дьөлүтэ анһан бэйэтин намтаһына сылдыбыта.

Билигин бу Аанчык, Анна Иннокентьевна диян, олоһор бэрт элбэҕи ситиспит үлэтинэн даҕа-

ны, олоһунан даҕаны толлу-мааны 60 сааһыттан аасыт дьахтар, үс оҕолоох, сиэннээх.

Бу сүлүүннээх тылы ыһыктыбыт киһи, учуутал, төһөлөөх саҥа тыллан эрэр эдэркээн оҕолору кэбиннэрбитэ биллибэт.

Кэнники наһаа бардамнаан биир оскуола оҕотун, уолу кырбаан үлэтиттэн уһуллубут. Билигин кырдыан-бохтон олоһор, аймах-билэ да, ойох да, оҕо да диян суох, үөрэпит да үөрэнээччилэрэ кинини үтүө тылынан санаабаттар, ахтыбаттар.

Хас биридии учуутал киһи ыраас дууһалаах буолуохтаах, киниэхэ саҥа тыллан эрэр, олоххо биир кирэ суох ыраас хааллааны чоһулччу көрбүт оҕо - кини инники суолга, үөрэх билиитигэр эрэллээхтик айаннырыгар бэрт элбэх билиини биэриэ диян эрэнэр, итэҕэйэр.

Хомойуох иһин, олоххо бу Ньюкулай Ньюкулайыабыс курдук учууталлар көстөн ааһаллар. Инникитин оҕону иитэр киһи тылын-өһүн көрүнэн үлэлиэн наада. Дэлээҕэ даҕаны саҥа өһүн хоһоонугар мээһэ этиллибэт «Биир сүлүүннээх тыл кинини өлөрүүн сөп» диян. Онон саҥа тыллан эрэр оҕону ыраас дууһатын кирдээх тылынан киртити-миэхэйин. Тылы сэрэнэн туттун диян этиэхпин баҕарарым.

З.А. ТИХОНОВА,
РФ үтүөлээх учуутала, РФ журналистарын Союһун чилиэнэ, Нам улуугун ытык киһитэ, Нам.

Сагарбат буолуохха сатамат

Бөһүлөкпит аттыгар Бүдүргэй диэн кырдал баар. Урут олоро сылдыбыт ыалтан баана төнүргөстөрү уонна сүөһү сааба чөмөхтөмүт күрдүгү хаалбыт. Мин манан кэлэ-бара сылдыбын. Быйыл дьэ кэлэн сэргэлэри өйдөөн көрдүм. Кырдал ортотугар турар сэргэни урут сыал ыйаан, саанан ышыт-тара доробуоньук суоллара бытыгыраан көстөр.

Соҕуруу өттүгэр 3 сэргэ кэккэлэһэ турар, кыах дьон олоро сылдыбыт быһыылаах. Кытыгы сэргэҕэ ньалбаанга Элэгэй уонна Захар диэн ааттар суруллан сааллыбыттар. Ортоку сэргэҕэ Степанит диэт аат суруллан ыйаммыт. Онтон биир кытыгыга баар сэргэҕэ киһи аата суруллубут ньалбаа-

Мин манник этиилээхпин

БИЭНСИЙЭ УОННА МОБИЛЬНАЙ «ЛИКБЕЗ»

Биэнсийэҕэ тахсарга үлэ бэтэрээнни аатын ылыы 2 көрүгүнээнэх. Саха сириин депутаттара биэнсийэлээх эр киһи, 2-3 оҕото суох дьахтар, Арасыйыаттан боччумнаах наараадаата, мэтээл суох буоллабына, 35-40 сыл үлэ ыстааһын көрдүүлэр.

Биһиги тыйыс, хоту дойдубутугар аһары үрдүк көрдөбүл. Билигин 27-34 сыл ыстааастаах тыа хаһаайыстыбатыгар үлэлээбит биэнсийэлээхтэр - дьахталлар. Онтон 27-39 сыл ыстааастаахтар эмиз бары бэтэрээн ааты ылбакка, көрүллэр чэпчэтиилэргэ тиксиккэ ололоролор. Сотуруоттору «Саха сирэ» хаһыакка «Үлэ бэтэрээнэ» ааты ингэри бэрээдэгэр уларытылар буол-лубут дииллэр да, ким да хап-сыбыт сураба иһилибэт. Бииртэн усуллубуйа үлэлээбит, тыа

СЭРГЭ – ҮТҮК ӨЙДӨБҮЛ

ны сүгэнэн быһыта охсубуттар. Дьоннор ааттара суруллубут ньалбааннары урут сэбиэскэй кэмгэ туосапканан сыал онгостон ыспыттар. Киһи сааһырадына хараҕа атыннык көрөр дииллэрэ кырдык быһыылаах. Манна өйдөөн көрбүтүм, сэргэлэр төбөлөрө били дьиз, хотон баанаттын ыраахтыырбыт курдук, сэргэлэр биир хайысха ыраахтаахтар. Арааһа өбүгэлэрбит үрдүк айыылар оһуу ууран арчылаатыннар, араҥаччылаатыннар диэн өйдөбүлтэн буолуо. Бу өйдөрүн киһи сөҕөр.

Биһиги икки өрүт сыһыаннаахпыт: биирбит сыал онгостон ытар, кэрдэр, биирбит бэлэх-туһах уураар, харыстыыр. Сэргэ

диэн - ытык өйдөбүл. Ону кэрдэр сэттээх-сэлээннээх буолуон сөп. Охто сытар сэргэ үрдүгэр олоруо суохтаах-хын уонна уокка бырахаппык. Сэргэ кэмэ кэлэн охтубут буоллабына, этнограф Вильям Яковлев этэринэн, үүнэ турар мастарга өйөннөрөн ууруохтаах үһүбүт. Телевизорга уонна хаһыакка омуктар сэргэ туһунан өйдөбүллэрэ суох буолан, үрдүгэр ололоролор уонна оттоору бэлэмнииллэр. Биһиги Сахалар сэргэ ытык өйдөбүллээх диэн ыччаттарбытыгар, кэнэҕэскибитигэр тиэрдэх тустаахпыт. Оччоҕо атын омуктар ытыктыахтыахтара.

П.Е. ТАРСКИЙ

Анаары

Коррупция диэн тылы иһиттибит да, үөһээни салайар эргимтэни өйдүү түһэр үгэстэннибит. Чааһынай хаһыаттар «мүөттээх» сонуннара буолбута. Правительство хаһыаттарын суруттары аҕыһах уонна сонуннара боростой дьонго тийимтиэтэ суох.

«БЭЛЭХ-ТУҤАХ ТЭРИЛТЭБЭ» ХААЛАР ЫСТАТЫЙАТТАН

Баһырхай хамнастаахтар, үрдүк хамнаса хамсаабат хаалтыстаах тойотторун коррупция-ҕа кыттыгастаахтара, сууттаналара да элбэбэ, дьону итэбэтэр.

Россия ирдэбилэ күүһүрэн, Ил Дархан коррупцияҕа хабааннаах уонна да атын быраабы кэһиилэри сэрэтэр анал управлениени тэрийэргэ быһаарыммыта. Управлениени салайарга Федор Борисовы анаарыт. 15 үлэһиттээх санга тэрилтэ үлэлээбитэ 6 ый буолла. Бу туһунан «Саха сирэ» хаһыат 30.09.2016 нүөмэригэр табыста. «Үлэбит кэнгэтэ, бу күнтөн аны муниципальной таһымнаах салайааччылары эмиэ бэрэбиэркэлиэхпит, хонтуруоллуохпут», - диэтэ Борисов. «Салайааччылар дохуоттарын уонна ороскуоттарын бэрэбиэркэлибит. Дуоһунаска анаар дьон биһиги управлениебит нөҥүө эмиэ кытаанах бэрэбиэркэни аһаллар. Ол эбэтэр сууттаммыта дуу, суох дуу диэнтэн саҕалаан, туох административнай миэрэҕэ тардыла сылдыбыта дьыалаҕа барыта тиһиллэр. Үксүгэр салайааччылар ханнык эмэ тэрилтэҕэ «учредитель» быһытынан сылдьаллар. Норуокка иэстэрэ кытта бэрэбиэркэлэнэр. Тэрилтэбит 15 үлэһиттээх» диэн кэпсээбитин, корреспондент Елена Потоцкая суруйбут.

Государствоттан төһө хамнаһы ылааллара биллибэт то-

йоттор кистэлэннэрэ арыллыан сөп этэ. Пенсиялаах тыа сириин олохтооҕор сылга көтө-көтө 80-100 солкуобайы эбэллэрэ, тойотторбут 100-500 тыһыынчага диэри хамнастаахтара, дорооболоспот балаһыаннаҕа тириэртэ. Туох иһин элбэх хамнаһы ылаалларын билэргэ, бу санга тэрилтэ үлэтитэн билиэхпит.

Аны тэрилтэ салайааччы-

ларыгар бэриллибит сыаналаах бэлэх-туһах тэрилтэҕэ хааларын туһунан быһаарабыт.

Коррупция диэн тыл бастаан кэлиэбиттэн дэтсэдтан, оскуолаттан саҕалаары тыллаах сыһаахтара ингибитэ, аны билигин үрдүкү салалтаҕа эргийээри гынна. Ол иһин Ил Дархан «Саха сирэ» хаһыаты буор босхо, почта нөҥүө тарҕатарын этэн соһутта. Хаһыат ис хоһооно хайдах буолуохтааҕа өссө биллибэт. Билигин кэмгэ сүрүн бопчуруостары туруоруу күүһүрүү дуо? Эссө арбаныы, хайҕаһы, махта, баһыба, орденнаах, мэтээллээх килэччи анһан уураахтарынан, сокуоннарынан толоруохтара дуу?

Дьон туһугар үлэлибит диир былаас, үлэтин-хамнаһын кыайыны эбэтэр туох үлэ кыайтарбатаҕын кырдыгынан кэпсир буолуохтаах. Дьон-сэргэ наадыр. Улахан быыбар буолан ааста. Госдумаҕа кандидаттар Тарасов таңара маһа, Тумусов курдьэх маһа диэбит курдук өйдөбүлү хааллардылар. Хаһыаттарбыт да сырдаттылар араас. Хайҕы сатаан баран, Тарасов «олоҕу биир күнүнэн уларытар кыахтаах» - диэн суруйбута.

Тыа сириин олохтооҕун кыһалҕатын өйдүү депутат иһин куолаас элбэҕэ бэрилиннэ.

Константин ЕРЕМЕЕВ

Редакция почтатыттан

Миһигиттэн Көбөкөнтөн сыдыаннаах дьахтар биирдэ ыйышпыта: «Бөтүгүнэр диэн кимнээхтэрий? Тоҕо онон-манан араас улуустарга ололоролоруй?»

Тугу билэрибинэ эппиэттэһэн көрүүм.

Саха сиригэр Омоҕой, Эллэй биирдэ тигинээн көһөн кэлбэтэхтэр эбит. Биир эрдэттэн көһөн кэлбит кэлиин дьонунан - Бөтүгүнэр буолаллар.

Кинилэр билигин картанан көрдөххө, Арбынҕа, Түбэҕэ, Көбөкөнгө Бөрөлөөх арытынан, Чабынан сирдэнэн ололорбуттар. Токарев «Сахалар обштиннай тутулларын туһунан» кинигэтигэр суруйарынан, сахалар биир күүстээх сэриити биистэрэ Бөтүгүнэр саамай өн сири, Алдан - Лена тардытынан Тарафана күөлү, төгүрүчү бас билэн, уу-чуумпукту олоро сатаабыттар. Бу да буоллар, сир былдыһыгар кыргыс үйэтигэр харсыһылар тахсаллар, кыра кыайтарбыт уустар биирдиилээн көһөллөр эбит.

Нуучча кэлиитигэр бастаан улахан утарсыыны Бөрөлөөх бөтүгүнэр онорбуттар. «Ытары кытта ытыгалаһахпыт, киирсэри кытта киирсиэхпит, сирбин биэрбэспит», - диэн биэрэккэ олох чугаһаппатахтар (И.Г. Березкин номохторо). Бөтүгүнэр баһылыктара Камыык уонна Улга эбиттэр. Камыык уолун сиэркилэнэн хоочуктаан ылан, баһылыктары тылларыгар киллэрбиттэр. Бөрөлөөх арытыгар үктэнээт, баай бөтүгүнэр халаан барыттар: киис саҕыннахтарынан, атын да түүлээх таңастарын, Чап уустара онорор моҕой сирэйдээх кыһыл көмүс, кутуруга эргийэн кэлэн кулгаахха кэтиллэр иэмэҕи, дьахтар моһуонун биэрэр ытарҕа салыбырастарын, үрүн көмүстөн иннинэн 3, кэннинэн 1 утахтаах илин-кэлин кэбиһэри, кынаттаах үрүн көмүс

тарааҕы, оһуордаах бэгэччэккэ кэтэр бөҕөтөрү, эр киһи кэтэр кур курдук биһилхэтэри уо.д.а. Сорохторун оҕолоругар аныыллара, сорохторун аналларынан өлбүт киһигэ хоруопка уган ытталлара. Ол курдук, Фрунзе өрүс биэрэгиттэн, тостон түһэр былыргы көмүүлэртэн, хоруоптар кыраамталарыттан, хойукка диэри булаллара.

Бөрөлөөх бөтүгүнэрэ бэйэлэрэ да олус төрөлкөй, улахан дьон эбиттэр. Нуучча кэлиитигэр Бөрө бөтүгүнэрэ улаханник эмсэҕэлээбиттэр. Кинилэри дьыэҕэ хаайа-хаайа умаппыт-

да саханы кырган, эһэн кэбиһэри гыннылар» диэн, Нам тойоно Мымах сир биэрэн, киис дьаһаах төлүөх буолан, илии баттаһан, дьонун-сэргэтин быһыһыр.

Ол курдук, бөтүгүнэр аҕыһабыттарын да иһин, син Бөрөлөөхтөрүгэр, Чаптарыгар хаалан ололоролор. Көспүттэрэ соҕуруу, хоту, арҕаа баран «биһиги бөтүгүнэрбит» диэн ололорбуттар. Хаалбыттар дойдулорун, дьоннорун туһугар кыһаллар дьонго араас ыра санаа, үтүө билгэлээһин бөҕө киирэр эбит.

1880с. ортотун эргин Бөтүгүнэстараһата, кэлин улуус суруксута, кулубата буолбут Василий Кириллович Моначевскай,

кыайан сир онгостор кыахтара суоһунан, Дүпсүн улуунугар сир тийбэттинэн, бу күөлү Дүпсүн улуунугар биэрэн туран, салгыи хордонор сир онгосторго, саас-үйэтухары көңүллүүргэ», - диэн.

Ону Бөтүгүн уонна Көбөкөн нэһиликтэрэ дьүүллэһэн баран, булгуччу аккаастаабыттар. 1894с. элбэх эрэйинэн эбэҕэ оттуур, мэччирэн сир таһаарбыттар.

Ол аата, XIX үйэ бүтэһигэр Улуу Тарафана сайылыга, ходоһата ырыаҕа ылланар, хоһоонго холбоноор аатырбыт сир буолбута.

Бу үтүө дойдуну өбүгэлэрбит кэнэҕэски ыччат туһугар хаанна-

пэт. Хаарынан сирдэри ким да сэнээрбэт. Чап иччитэхсийбитэ ыраатта. Ким да кэлэн 1 да, 5 да ганы ылын, кыһалҕа суох. «Лена» колхоз чулуу дьоно сэрийэһэ өлбүттэрэ. Оҕо-дьахтар колхозтары бөдөһүтүү кэмигэр Көбөкөнгө көспүтэ. Арай Рехлясов оҕонньордоох бэйэлэрэ хаалан, барбыт оҕолорун кэтэһэн, 1970с. диэри ололорбуттара, «хайдах бары өлүөхтөрэй, биир эмэ кэлэр ини», - диэн Балбара бэргэһэ, үтүлүк тигэр дииллэр этэ. Дьяконова кэпсиринэн, 1920-1930с. Чапка наһаа дьоллоохтук, «олох атыһыт курдук» ололорбуттар. Саас, өрүс мууһа барбытын кэннэ, атыһыттар дьаарбанга, аты-кутуу бөҕө тэрийэллэрэ. Биһиги дьоммут кыһын устата онорбут буочукаларын кумааха тийэн киэрэллэрэ. Биһиги, кыргыттар, ымсылаах таңасытын ыларбыт. Ол кэнниттэн улахан хайдык лодкалаах балыксыттар өрүһүнэн ынахтаах, балааккалаах, илиминээх, мунҕалаах хоту кумааха түһэллэрэ.

Ынахтарын ыан баран, отторо бүттэһинэ сиэн, баркаастарын мастаан оттунан, күһүн дэлби балыкка уойан-тогон, сииллэригэр кыра балыктаах, үлэлэрин аахсан, харчыланан борохуотунан тахсаллара.

Дьэ, ол курдук, баай-талым олохтоох, үөрбүт-көппүт дьон Чаптан кыстыкка көспүт тапталлаах Бөрөлөрүгэр кэллэллэрэ. Онтон кыстыктара сағалана. Кыстык ас бэлэмнэнэрэ: собо мунҕата күөллэргэ, өрүс балыктара, идэһэлэр — ынах, сылгы эттэрэ. Сороҕо бурдукка атастайыһыга барара. Дьэ уонна мааны кыргыттар сыбаайаҕа бөлөмнөнэллэрэ. Онон остуоруйа быста сыһа-сыһа салданан, араас көрүннэнэн бара, уста турар...

В.И. МАКАРОВА, Нам с., үлэ бэтэрээнэ

БӨТҮГҮННЭР

тара, өлөрбүттэрэ. Тарафана күөлэ киэнгэ бэрт буолан, сорох аҕа уустара ордубуттара, сүбэлэһэн кый-ыраах тарҕаспыттара, куоппуттара. Эрдэттэн сахаларга табыллыбатах сирдэриттэн «аан дойду аһаҕас, күн сирэ көндөй» диэн сүөһүлэрин үүрэн, көһөн хаалар үгэс баара. Сорохтор чугас соҕус Өлүөнэни эрэ туорууллар, кыахтаахтар кый-ыраах кыйданаллар. Өн-тот сир сүөһүлээх дьонго иччитэх хаалбат. Сорох хаалара, сорох куоппут төннөрө, атын да сиртэн кэлэн олохсуйаллара.

Сахалар нууччалары кытта үстэ-хаста атын улуустардыын мустан утарылаһан, сэриилэһэн көрбүттэр. Син сорох киирсиигэ сахалар кыайыах эбиттэр да, тыл-тылларыгар киирсибэттэр, чорбойоору гыммыты оройго биэрэн баран, сэриитин илдэ дойдулаан хаалаллар эбит. Сорох тойоттор эстэр саалаах дьонтон кыаттаран «олох да бу улахан, элбэх сэриилээх дьон сыл аайы эбиллэн кэлэ турууһулар, бэйэбит да түмсүүтэ суохпут, олох

«икки нэһилиэк күүһүнэн улахан эбэни, ытык күөлү Тарафананы хорон, элбэх ходоһа, мэччирэн сирин таһаарыныах этибит» диэн Көбөкөн ыстаарыһата Иван Колесов, аҕа ууһун чаччыналар Петр Потапов, Семен Парников, Петр Барамыгин сөбүлэспиттэр.

Сизэри-туому тутуһан, 1887с. бэс ыйыгар Тарафана эбэ аллара өттүнэн хорууну сағалаабыттар. Үлэһиттэр бэрт аҕыһах хойгуолаах, сүгэлээх, баһымнылаах эбиттэр. Хаһы үлэтэ олус ырахан буолан, дьон бөҕө кыаҕын эспитэ, доруобуйатыгар да охсубута. Бу сыл 1500 саһаан сири хаһан баран тохтообуттар, бу 3 биэрэстэ сиргэ тэнгнэхэр. Хоруу үлэтин салдаан ытыгарга элбэх үп, сэй-сэйригэл, көлө наада буолан, үлэлэрин тохтотон эрэгэ тийибиттэр. Маны билэн Дүпсүн улуунун баһылыктара туһанарга суудайаллар.

Дүпсүн кулубата, суруйааччы В.Н. Никифоров-Күлүмүүр уола, Дьокуускайдаағы губернаторга хаста да көрдөһүү киллэрэр. «Тарафана күөлүн Намнар

В.Е. КОЛМОГОРОВ

Бөтүгүнэр сыдыаннарыгар - Түбэ, Арбын, Көбөкөн, Фрунзе — бары Бөтүгүн оскуоаларын үөрэнээччилэригэр аныбыһын.

Бөрөлөөх арыыта олус улахан эбит, ол курдук Алыкы арыыга диэри өтүэйэнэн, сүгэнэн бырахсыахха сөп чугас эбит. Кэлин биэрэгэ алдыанан, өрүс фарватера буолбут, бэрт чараас сир хаалбыт, дьизэ-уот, дэриэбинэ олох суох.

Чап барахсан сайылык быһытынан үйэлэр тухары аатырбыт. Чап оттоно бөдөһүнэн, минньигэһинэн дьону угуппут аҕай сир. Бензин чэпчэки эрдэтинэ, биэрэккэ тиксэр сир суох буолуор дылы лодка буолара.

Билигин «жатайдар сынһанар сир онгостубуттар, баанньык ингин туппуттар» дииллэр. Үрэхтэр кытыгына хатынҕан кэккэлэһэн хуодоһунньук уруһуйун санаталлар.

Билигин ыччат сүөһү иип-

Күннэтэ көрөр дьоммут

Ион Ионович Васильевы кытта син билсбитим ыраатта. Кини Уус Алдан улуунун Түүлээх нэһилиэтин киһитэ буоларынан уонна мин Бүлүүтээби педучилищега бииргэ үөрэммит кыһым Ядрихинская Дария Ивановна кэргэнэ буоларынан ордук түргэнник билсбитим. Даша үөрэбин бүтэрэн Түүлээххэ учууталлыы сылдьан Дьуонунун билсбиттэр. Онтон Даша Намга үлэли кэлбитин кэннэ, Дьуон Даарыйатын экирэтэн кэлэн, онтон ыал буолан, билигин Нам улуунугар Модут нэһилиэгэр биир биллэр-көстөр ыаллар, быр-бааччы сүөһү иттэн, сылыланан, оҕолорун улаатыннаран, Модут сириин сөбүлээн бэрт үчүгэйдик олоһолор.

Мин Дьуону үлэһит, тренер, учуутал, үчүгэй спортсмен быһытынан улаханньык сыаналыбын. Хас иһиттээмин ахсын Дьуон сүүрү барбыт, сайынын от охсуугу күүлэйгэ кытта барбыт о.д.а. күрэхтэргэ сылдьар дьон мэлдьи истэбин уонна сороҕун бэйэтиттэн да билэбин. Кини чаччы дьулуурдаах үчүгэй спортсмен буоларын элбэх мэтээллэрэ, дипломнара, кубоктара кэрэһэлиллэр. Нам улуунун хоту зонагыгар кырдыаҕастар күрэхтэһиллэригэр мэлдьи Модут хамаандатын баһылаан-көһүлээн сылдьарын көрөөччүбүн. Кини ол күрэхтэһиллэргэ судьуйа даҕаны, күрэхтэһээччи даҕаны быһытынан мэлдьи инники күөнгө сылдьар. Модуттар тумус туттар баар-суох киһилэрин курдук көрөбүн. Судьуйалаһар комитет нэһилиэтин хамаандатыгар ыалдан бэрт элбэхтик мөккүһэ, быһаарса сылдьарын үгүс киһи көрбүт буолуохтаах. Кинини нэһилиэтиннээҕэ спорт сайдытыгар

этинэн-хаанынан ыалдьар чаччы кыһамныылаах тренер быһытынан сыаналыбын. Кини оскуолаҕа оҕолору дуобакка, саахымакка эрчийэрин истэбин. Онтон ол оҕолоро мэлдьи ситиһилээх буолан, оскуолаларын, тренердэрин үөрдэллэрэ саарбаҕа суох. Учуутал киһиэхэ оҕолорун ситиһитэ мэлдьи үөрүүлээх, киэн туттуулаах, үлэтин түмүгэ буолар дии саныыбын.

Ол быһыгар онно-манна кэлэн күрэхтэс дьон ыгырыыга сылдьар Нам улуунун биир бастың спортсмена. Өссө киһин дьэитин түбүгүттэн ордон бултууралтыыр, төрөөбүт айылҕатын уугун-хаарын, суугун тыастаах ойуурун кытта мэлдьи алтыһар биир үтүө хаачыстыбалаах. Сылдым дьон сытан кэбиспэт, сааһырдым дьон саппаһырат, мэлдьи элбэх доһоттордоох, ата-

руйдум. Онтон кини холоонноох доһоро, таптаабыт, сүрэхтин анаабыт киһитин Дашаны кытта бииргэ үөрэммит буоламмын эмиз билэбин дии саныыбын. Даша үөрэнэр да кэмигэр лоп-бааччы тыллаах-өстөөх, киэн көбүстээх, мээһэ тылга тиһэ сылдьыбат сүрдээх номоҕон кыыс этэ. Үөрөбүр үчүгэйдик үөрэммитэ. Ойоһоһуттан көрдөххө, дьүөгө кыргыттарыгар, арыый

дыаҕастар сүбэлэрин председателинэн үлэлиир кэмигэр мэлдьи хайҕаан кэпсириин сэргээн истэрин. Тоҕо дьэтигит, бииргэ үөрэммит кыһым ситиһитэ миигин үөрдэр этэ. Биһиги, Бүлүүнү бүтэрбиттэр, ааптыг-суолбут үчүгэйдик этиллэр буоллабына, мэлдьи киэн туттарым. Дарья Ивановна Модут нэһилиэтин кырдыаҕастарын сүбэтин бэрт уһундук, үчүгэйдик, бары кыаһын туһанан, үлэлээн-хамсаан кэллэ. Онон нэһилиэгэр үгүс үтүөнү онордо. Таарыйа эттэххэ, манньк үтүө табаарыстардаахпыттынан биһиги бары да үөрөбүт. Ол иһигэр балтым, Татьяна Ивановна Евсеева, кэргэним Анастасия Капитоновна Лукина эмиз тэнгэ үөрсэллэр. Мэлдьи билсэ олоһобут. «Ион Ионович туһунан кинигэ таһаараары ынабыт, онно эн ахтыыта суруйан аҕал эр», — дьон Даша эппитигэр үөрэ истибитим. Киһи тыыннааһар олоххо тугу ситиспитин, тугу сыыспытын, сөпкө дуу, сыһа дуу олоһобутун бэйэтэ билэн астынан, биитэр хомойон барара туһаннаахха хайаан да наадалаах уонна туһалаах дии саныыбын. Истибэт, мас курдук буолан хаалбыт киһини үрдэ суох хайҕахтааһар, тыыннаах эрдэбинэ хайҕаабыт ол быдан ордук буолуо дии саныыбын. Бэйэм тугу билэрбин суруйан бүтэрээри олонор, доһотторбор тугу этиэхпин сөбүтү дии санаан баран, биллэн турар чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, этэнгэ буолууну, Саха сириин тиит маһын курдук модун тулууру, алаас, кырдал хатын маһыны нарын-кэрэ ийиини, сир үрдүгэр бары кэрэни, сырдык ыраас халлааны, аламай күн сылааһыны сылаас сыһыаны барарабын.

ДЬОЛЛООХ БУОЛУН, ДЬОҢУН ДЬОҢУМ!

Онтон Дьуона, билигин төһө да сыннааланга олоһор, үлэтин-хамнаһын син-биир хаалларбат. Сүөһүтүн, сылытын көрбүтүн курдук көрө, күннээҕи түбүгүнэн иллэн кэми билбэккэ, куруук кэлэ-бара, ыксыы, тизтэйэ-саарайа сылдьар дьоһун киһи. Этинэн, үтүгүнэн оҕолоругар, сизэннэригэр мэлдьи көмөлөһө олоһор ыаллар.

саастаах киһи быһытынан мэлдьи сүбэли-амалы сылдьар бэртээхэй хаачыстыбалааҕа. Училищега үөрэнэр кэммитигэр араас спортивнай күрэхтэһиллэр, куруһуоктар элбэх буолаллара. Даша ол да күрэхтэһиллэргэ мэлдьи кыттар этэ. Мин бэйэм өйдүүрбүнэн кини дьүөгэтинэн Клара Кутукова-лынь теннискэ олус үчүгэйдик оонньууллара. Даша мэлдьи бастыңнар ахсааннарыгар сылдьара. Маны таһынан волейболга, баскетболга, сүүрүүлэргэ о.д.а. күрэхтэһиллэргэ мэлдьи кыттар. Даша үлэһит буолан, учуутал, детсад итээччитин да быһытынан үлэтигэр-хамнаһыгар сирдэрбэтээҕэ буолуо дьон бүк эрэнэбин. Кини эмиз кэргэнин Ион Ионович курдук олоххо актыыбынай киһи. Бэйэтэ туһунан көрүүлэрдээх, онтукатын олоххо киллэрэ сатыыр дьүккүөрдээх үлэһит быһытынан билэбин. Ону мин бизнсийгэ тахсан кырдыаҕастары кытта үлэлиир кэммитигэр үчүгэйдик билбитим. Мин кэргэним, Барамыгина Полина Семеновна, Арбынҕа кыр-

Юрий ПОТАПОВ-САРГЫН

ДЬУОНА УОННА ДААРЫЙА

Дьуона уонна Даарыйа
Кэлэ-бара таарыйа,
Хоһоон айдым мин анаан
Сэргиттэрэ дии санаан.

Ааптар.

Таарыйа эттэххэ, хотун хаан талбата,
Даарыйа сэгэрэ, татыһык чыычааҕа,
Үрүң дьэ тулуга, хара дьэ хараана,
Күрэххэ, үлэҕэ көбүлүүр киһитэ.

Бэйэтэ бэртээхэй бэрт элбэх талааннаах,
Хабылык, хаамыска арахпат дьарыктаах,
Тэйиэлиир-ойуолуур кыракий мээчиктээх,
Теннис дьон оонньууга мэлдьитин кыайылаах.

Дьуоналаах Даарыйа - дьон киэнэ бэртэрэ,
Таһымныыр талааннаах күдэн күүс уохтара,
Үлэҕэ-хамнаска өрүүтүн көмөлөөх,
Күннээҕи олоххо олус киэн өнгөлөөх.

Иккиэн да учуутал идэлээх эбиттэр,
Улаатан, махтанар оҕолор элбэхтэр,
Улахан бөһүлөк оонньууга, күрэхтэ,
Модут дьон нэһилиэк күннээҕи түбүгэ,
Дьуоналаах Даарыйа эбиискэ үлэтэ,

Ол онно таарыйа, дьэ кэргэн үөрүүтэ
Кырдыаҕас сүбэтин өр сыллаах үлэтин,
Даарыйа салайан, билигин сылайан,
Нус-бааччы олоһор сизэннэрин көрсүһөр.
Кыракий дьоннортон дьоллонон дуоһуйар.

Онтон Дьуона уол олоһор, тохтообот,
Билигин даҕаны кыдыга батарбат,
Ыгырыы көһүтэн тэһийбэт, тулуйбат,
Кыраыйдар даҕаны сыннына сатаабат.

Сыралҕан куйааска сайынын оттуохха,
Кыһынҕы тымныыга тонгоохха-хатыахха,
Кэм-кэрдии ордон бултуохха-алтыахха,

Быһыпастар быччыгнаах, кыайыыга дьулуурдаах
Кыайыгытын туоһулуур элбэх да мэтээллээх,
Кыайыгытын мөккүлүөтү дьулуурдуу тутуурдаах,
Куубага даҕаны барыга дьоһуннаах.

Хас сиртэн күрэххэ ыгырыы кэлбитин,
Хас сиргэ сүүрбүтүн, кыайыгытын-хоһуутун,
Үөрүү да, хомолто көтөллөөх кэлбитин,
Эридьиэс онорон элбэҕи эппэппин.

Мэтээлин ахсаанын ааһан да сиппэппин,
Дэгиттэр талаанын төһөтүн билбэппин,
Билэрдии эттэххэ, дуобат киэн хоһуутун,
Саахымак оонньуутун дьоһуннаах доһоро.

Хайыһар дьэтиэххэ хайыһар ханыыта,
Сайынҕы күүлэйгэ хотуурдаах хоһуона,
Сүүрүү дьон арахпат аналаах аргыһа,
Айылҕа анаабыт атахтаах быһыйа.

Киэн дэлэй кэпсээннээх, бэрт сэргэх сэнэннээх,
Уһун күн бараммат үгүс да түбүктээх,
Үтүкэн майгылаах, лоп-бааччы сангалаах,
Сахалы толкуйдуур, сылыктыыр идэлээх.

Уол оҕо, ат кулун хараһар хатаммыт,
Сүрэхтин сүүдүһүт, сүһүбүн хамсаппыт,
Холоонноох доһоро, аналаах аргыһа,

Көр-күлүү

Сайын Топшот Доропуун уолунаан оттуу сылдьаллар. Доропуун төһө да үөһэ, аллараа, орто олоһуу онгоһуу тиистээбин иһин, килиэби балаачча кимиригэр. Ыстаан сыһааһа тулланҕы олоһор курдук көстөр.

Аһаан-сизэн, уһун-тиһин салбанан баран, протез тиистэрин салапаанга 2-3 быһыы килиэп баарыгар холбуу уган кэбистэ. Үлэлиригэр протез тиистэрэ мэхэйдириллэр, тулланҕы сылдьаллар, «талкым» дьон ааттаан аһырыгар кэтэр. Киһэллик уолун Артуру дьаһайда.

– Ити тууну ылан күөлгэ ук. Салапаанга килиэп тобоҕо баар, ону мэниэ ынаар, – дьэти.

Артур балык сизэн баһарар, туутун күөлгэ бырахта. Үлэлээн

бүтэн дьэтигэр тахсан, эмээксинигэр кэпсээтэ:

– Күөлгэ туу бырахтыбыт. Сарсын балык сизэн, хараланан көрүөхпүт, байанай бэрсэр ини, – дьон эрэх-турах эттэ.

Киһээ остуолга аһаары олоһор эрдэхтэринэ, Доропуун протез тиһин көрдөөтө. Артуру «бул» дьон соруйда. Өйүлэрин иһитин, соннорун сизэбин барытын хаһыстылар. Булбатылар.

– Хонууга аһаабыт сирбитигэр хааллаҕа. Чэ, сарсыарда баран көрдүөхпүт, – дэһии буолла.

Мунгар эмээксинэ идэһэтин моой этиттэн буһарытын, Доропуун кыайан сизбэтэ, миинин эрэ истэ. Килиэби сымнааһын чэйгэ уган ыла-ыла, ньалыктаан сизбитэ буолла. Астым-

мата, аһаабыт саҕа санаммакка остуолтан турда. Эмээксинэ кэлтэйдии сэмэлээбитэ буолан баран тохтоото.

Уола Артур: – Килиэби кытта холбуу сизэн кэбиспитин буолаарай? – дьон аҕатын кыһыртыта.

Доропуун «талкытын» тулланҕы дьон сирэн, тиис онороччуну мөһөр этэ. Онтон билигин «син туһалаабыт эбит» дьон аһыйа сытта.

Сарсыарда ходоһаларыгар тиһин, эбиэккэ дьэри уолунаан отууламмыт, аһаабыт, оннооҕор үлэлээбит сирин, чохчойбут миистэтин кытта көрдө. Булбатылар. Аны «суохпуну дьабаара илдьэ барыга буолуо», – дьон дьабаара дьыала тэрийгэрээри

гыммытты мөһүтүннэ.

Доропуун тиһэ суох аһаан ньалыктаан, бүтүн нэһиилэ үлэлээтэ. Сотору-сотору кыһыгыгар уолун хаһыгытыр, ыксатар. Киһээ күн кириитэ Артуру соруйда:

– Кириэн туугун көр эрэ. Саатар, балык сизэ этибит, – дьон бүк эрэннэ.

Артур кураанах, ньамахтаах тууну аһалан аҕатыгар көрдөрдө. Ынамаһын сүектээн көрбүттэрэ, Доропуун протез тиистэрэ бу киллэһэн, ырдыайа сыталларыттан үөрэн, өттүгүн охсунаан ылла.

– Оо, аһаа, балыктар тиискин көрөн куттанан кирибэтэхтэр, – дьон Артур сэрэнэн күлбүтэ буолла.

– Нохтоо! Эн соруйан уктаҕын

дии, – дьон Доропуун буруйдаары булла.

– Онтон эн салапаанга тобох килиэп баарын мэнгэ гын дьэтигин, протези баарын эптэһиң, – дьон Артур кырдыгыҥ дакаастыыр.

– Оо, дьэ! Буолар да эбит, эптэһиң, – дьон Доропуун кырдыаҕас билиннэ.

Сарсыныгар тууларын уган, хаста да сир балыгы ылбыттара. Тиистэн кэһэйбит балыктар тууга кирибэттэр эбит «Байанайын өһүргэттэҕим буолуо «дьон Доропуун куттана санаабыта. Балыктар да онгоһуу протези билэн, сиргэнэхтэрэ.

Константин ЕРЕМЕЕВ – Тилин.

ПРОТЕЗ ТИИСТЭН СИРГЭННЭХТЭРЭ

бүтэн дьэтигэр тахсан, эмээксинигэр кэпсээтэ:

мата, аһаабыт саҕа санаммакка остуолтан турда. Эмээксинэ кэлтэйдии сэмэлээбитэ буолан баран тохтоото.

гыммытты мөһүтүннэ. Доропуун тиһэ суох аһаан ньалыктаан, бүтүн нэһиилэ үлэлээтэ. Сотору-сотору кыһыгыгар уолун хаһыгытыр, ыксатар. Киһээ күн кириитэ Артуру соруйда:

дии, – дьон Доропуун буруйдаары булла. Онтон эн салапаанга тобох килиэп баарын мэнгэ гын дьэтигин, протези баарын эптэһиң, – дьон Артур кырдыгыҥ дакаастыыр. Оо, дьэ! Буолар да эбит, эптэһиң, – дьон Доропуун кырдыаҕас билиннэ. Сарсыныгар тууларын уган, хаста да сир балыгы ылбыттара. Тиистэн кэһэйбит балыктар тууга кирибэттэр эбит «Байанайын өһүргэттэҕим буолуо «дьон Доропуун куттана санаабыта. Балыктар да онгоһуу протези билэн, сиргэнэхтэрэ.

Понедельник, 10 октября

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.40, 12.10 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55, 03.45 Модный приговор 12+
12.20 Про любовь 16+
13.20, 14.20, 15.15, 03.20 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости 16+
18.45 Давай поженемся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Забудь и вспомни» 16+
23.20 Вечерний Ургант 16+
23.55 Познер 16+
00.55 Ночные новости
01.10, 03.05 Т/с «Агент национальной безопасности» 16+
Вторник, 11 октября
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.20 Контрольная закупка 12+
09.40, 12.10 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55, 03.20 Модный приговор 12+
12.20 Про любовь 16+
13.20, 14.20, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости 16+
18.45 Давай поженемся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Забудь и вспомни» 16+
23.20 Вечерний Ургант 16+
23.55 Ночные новости
00.10 Космосдром Восточный. Поехали! 12+
01.15, 03.05 Т/с «Агент национальной безопасности» 16+
Среда, 12 октября
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка

12+
09.40, 12.10 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55, 03.45 Модный приговор 12+
12.20 Про любовь 16+
13.20, 14.20, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости 16+
18.45 Давай поженемся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Забудь и вспомни» 16+
23.20 Вечерний Ургант 16+
23.55 Ночные новости
00.10 Жизнь подходит к началу 12+
01.35, 03.05 Т/с «Агент национальной безопасности» 16+
Четверг, 13 октября
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.40, 12.10 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55 Познер 16+
00.55 Ночные новости
01.10, 03.05 Т/с «Агент национальной безопасности» 16+
Пятница, 14 октября
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.40, 12.10 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.55 Модный приговор 12+
12.20 Про любовь 16+
13.20, 14.20, 15.15, 03.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Наедине со всеми 16+
18.00 Вечерние новости 16+
18.45 Давай поженемся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
21.30 Т/с «Забудь и вспомни» 16+
23.20 Вечерний Ургант 16+
23.55 Ночные новости
00.10 На ночь глядя 16+
01.05, 03.05 Т/с «Агент национальной безопасности» 16+
Суббота, 15 октября
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+
09.40, 12.10 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+
10.45, 04.00 Модный приговор 12+
12.20 Про любовь 16+
13.20, 14.20, 15.15 Время покажет 16+
16.00 Мужское / Женское 16+
17.00 Жди меня 16+
18.00 Вечерние новости 16+
18.45 Человек и закон 16+

19.50 Поле чудес 16+
21.00 Время
21.30 Голос 12+
23.30 Специальный выпуск Вечернего Урганта и премьеры концерта Земфиры «Маленький человек» 16+
02.10 Х/ф «Обещание» 12+
Суббота, 15 октября
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.15 Х/ф «Обида» 12+
08.00 Играй, гармонь любимая! 12+
08.50 Смешарики. Новые приключения 0+
09.00 Умницы и умники 12+
09.45 Слово пастыря 12+
10.15 Игорь Стравин. Пять новелл о любви 12+
11.25 Смак 12+
12.25 Идеальный ремонт 12+
13.10 На 10 лет моложе 16+
14.00 Голос 12+
16.50 Кто хочет стать миллионером? 16+
18.00 Вечерние новости
18.20 Ледниковый период 16+
21.00 Время
21.20 Сегодня вечером 16+
22.40 Максим Максим 16+
23.50 Подмосковные вечера 16+
00.45 Х/ф «Царство небесное» 16+
03.20 Х/ф «Скажи, что это не так» 16+
05.10 Контрольная закупка 12+
Воскресенье, 16 октября
05.45, 06.10 Наедине со всеми 16+
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.45 Х/ф «Не было печали» 12+
08.10 Смешарики. ПИН-код 0+
08.20 Часовой 12+
08.55 Здоровье 16+
10.15 Непутевые заметки 12+
10.35 Пока все дома 12+
11.25 Фазенда 12+
12.15 Открытие Китая 12+
12.50 Теория заговора 16+
13.45 Концерт «25 лет «Хору Турецкого» 12+
15.20 Х/ф «Метро» 16+
18.00 Точь-в-точь 16+
21.00 Воскресное «Время» 22.30 Что? Где? Когда?
23.45 Х/ф «Краденое свидание» 16+
01.20 Х/ф «Паника в Нидл-парке» 18+
03.20 Модный приговор 12+
04.20 Контрольная закупка 12+

10 октября, понедельник
06:30 В кадре-республика (Нерюнгри ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Күнчээн 0+
10:15 Продвижение 6+
10:30 Полярная звезда 0+
11:15 Ис сурэхтэн 6+
12:30 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Спорт-клуб 6+
15:45 Будем вместе 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+
17:30 Дойдум дьоно (Таатта ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Тҕа сирэ 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:15 Арена событий 12+
19:30 Не пропустите главные 12+
20:15 Советуем 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Аал-луук мас 6+
22:15 Хранители времени. Ко дню якутского ТВ 6+
22:45 Уус кыһата (Таатта ТВ) 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
11 октября, вторник
06:30 В кадре-республика (Томпо ТВ) 6+
06:45 В кадре-республика (Нюрба ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Күнчээн 0+
10:15 Дойдум дьоно (Нюрба ТВ) 6+
11:00 Арена событий 12+
11:15 Кэл, олоҕо, сэлэргэ-ниэх... 6+
12:15 Ырыанан олобу симиэххэ...+
12:30 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Аал-луук мас 6+
15:45 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Геван 6+
17:30 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:30 Сага күн-Новый день 12+
19:30 Олох үөһүгэр 12+
20:15 Сияющий светоч 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Т.О.К.6+
22:30 Хранители времени 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
12 октября, среда
06:30 Дойдум дьоно (Нерюнгри ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Күнчээн 0+
10:15 Ырыанан олобу симиэххэ...+
10:30 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
11:00 Болломто киинигэр 12+
11:15 Айылгы 6+
12:15 Квадратный метр 6+
12:30 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Дойдум дьоно (Өлөөн ТВ) 6+
15:30 Ориентир-здоровье 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Дойдум дьоно (Быгантай ТВ) 6+
17:30 Время действовать (Алдан ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Хотугу сулус 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:15 Арена событий 12+
19:30 Один из нас 12+
20:15 Квадратный метр 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Аал-луук мас 6+
22:00 Актылбана ааспат эбит... 6+
22:30 Охота и рыбалка в Якутии 12+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
13 октября, четверг
06:30 В кадре-республика (Панорама ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Күнчээн 0+
10:15 Сияющий светоч 6+
10:30 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+
11:00 Арена событий 12+
11:15 Кэл, олоҕо, сэлэргэ-ниэх... 6+
12:15 Ырыанан олобу симиэххэ...+
12:30 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Аал-луук мас 6+
15:45 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Геван 6+
17:30 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:30 Сага күн-Новый день 12+
19:30 Олох үөһүгэр 12+
20:15 Сияющий светоч 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Т.О.К.6+
22:30 Хранители времени 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
14 октября, пятница
06:30 Питер-лайф 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Күнчээн 0+
10:15 Фотоальбом 6+
11:00 Дальневосточный гектар 12+
11:15 Т.О.К.6+
12:15 Уус кыһата (Таатта ТВ) 6+
12:30 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Дойдум дьоно (Быгантай ТВ) 6+
15:30 Квадратный метр 6+
15:45 Новости спорта 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Охота и рыбалка в Якутии 6+
17:30 К 75-летию обороны Севастополя 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 В мире профессий 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:15 Эргимтэ 12+
19:30 Үрдэл 6+
20:15 Будем вместе 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Т.В-спорт 6+
22:30 Кинозавод 6+
23:15 Саха сирэ-Якутия 12+
15 октября, суббота
07:00 Ырыанан олобу симиэххэ...+
07:15 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
08:00 Дойдум дьоно (Таатта ТВ) 6+
08:30 Время действовать (Алдан ТВ) 6+
09:00 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
09:30 Новости спорта 6+
09:45 Будем вместе 6+
10:00 В мире музыки 6+
10:30 Советуем 6+
10:45 Истинг илдьит 6+
11:30 Хранители времени 6+
12:00 Саха итэҕэлэ 6+
12:30 Кэл, олоҕо, сэлэргэ-ниэх...
13:30 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
14:00 В кадре-республика (Чароит ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Парламентский вестник 12+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:15 Дальневосточный гектар 12+
19:30 Олох үөһүгэр 12+
20:15 Новости спорта 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Саха буолан сандааран 6+
22:30 Түһүлгэ тула 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
16 октября, воскресенье
06:30 Питер-лайф 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Күнчээн 0+
10:15 Фотоальбом 6+
11:00 Дальневосточный гектар 12+
11:15 Т.О.К.6+
12:15 Уус кыһата (Таатта ТВ) 6+
12:30 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Дойдум дьоно (Быгантай ТВ) 6+
15:30 Квадратный метр 6+
15:45 Новости спорта 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Охота и рыбалка в Якутии 6+
17:30 К 75-летию обороны Севастополя 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 В мире профессий 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:15 Эргимтэ 12+
19:30 Үрдэл 6+
20:15 Будем вместе 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Т.В-спорт 6+
22:30 Кинозавод 6+
23:15 Саха сирэ-Якутия 12+
17 октября, понедельник
07:00 Ырыанан олобу симиэххэ...+
07:15 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
08:00 Дойдум дьоно (Таатта ТВ) 6+
08:30 Время действовать (Алдан ТВ) 6+
09:00 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
09:30 Новости спорта 6+
09:45 Будем вместе 6+
10:00 В мире музыки 6+
10:30 Советуем 6+
10:45 Истинг илдьит 6+
11:30 Хранители времени 6+
12:00 Саха итэҕэлэ 6+
12:30 Кэл, олоҕо, сэлэргэ-ниэх...
13:30 Дойдум дьоно (Өлөөн ТВ) 6+
14:00 Сорочичи 6+
14:45 Күнчээн 0+
15:15 Прогресс 6+
15:45 Т.В-спорт 6+
16:45 Геван 6+
17:15 Ырыанан олобу симиэххэ... 6+
17:30 Истинг илдьит 6+
18:15 Советуем 6+
18:30 «Вместе 10 лет!» розыгрыш призов компании «Азбука» 6+
19:00 Аал-луук мас 6+
19:15 Спорт-клуб 6+
20:00 Сардаана 6+
20:30 Якутия. День за днем 12+
21:00 Ис сурэхтэн 6+
22:15 Марфа Данилова-Хатын Ай кэнсиэртэ 6+

18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:30 Сага күн-Новый день 12+
19:30 Олох үөһүгэр 12+
20:15 Сияющий светоч 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Т.О.К.6+
22:30 Хранители времени 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
12 октября, среда
06:30 Дойдум дьоно (Нерюнгри ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Күнчээн 0+
10:15 Ырыанан олобу симиэххэ...+
10:30 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
11:00 Болломто киинигэр 12+
11:15 Айылгы 6+
12:15 Квадратный метр 6+
12:30 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Дойдум дьоно (Өлөөн ТВ) 6+
15:30 Ориентир-здоровье 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Дойдум дьоно (Быгантай ТВ) 6+
17:30 Время действовать (Алдан ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Хотугу сулус 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:15 Арена событий 12+
19:30 Один из нас 12+
20:15 Квадратный метр 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Аал-луук мас 6+
22:00 Актылбана ааспат эбит... 6+
22:30 Охота и рыбалка в Якутии 12+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
13 октября, четверг
06:30 В кадре-республика (Панорама ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Күнчээн 0+
10:15 Сияющий светоч 6+
10:30 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+
11:00 Арена событий 12+
11:15 Кэл, олоҕо, сэлэргэ-ниэх... 6+
12:15 Ырыанан олобу симиэххэ...+
12:30 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Аал-луук мас 6+
15:45 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Геван 6+
17:30 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:30 Сага күн-Новый день 12+
19:30 Олох үөһүгэр 12+
20:15 Сияющий светоч 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Т.О.К.6+
22:30 Хранители времени 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
14 октября, пятница
06:30 Питер-лайф 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Күнчээн 0+
10:15 Фотоальбом 6+
11:00 Дальневосточный гектар 12+
11:15 Т.О.К.6+
12:15 Уус кыһата (Таатта ТВ) 6+
12:30 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Дойдум дьоно (Быгантай ТВ) 6+
15:30 Квадратный метр 6+
15:45 Новости спорта 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Охота и рыбалка в Якутии 6+
17:30 К 75-летию обороны Севастополя 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 В мире профессий 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:15 Эргимтэ 12+
19:30 Үрдэл 6+
20:15 Будем вместе 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Т.В-спорт 6+
22:30 Кинозавод 6+
23:15 Саха сирэ-Якутия 12+
15 октября, суббота
07:00 Ырыанан олобу симиэххэ...+
07:15 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
08:00 Дойдум дьоно (Таатта ТВ) 6+
08:30 Время действовать (Алдан ТВ) 6+
09:00 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
09:30 Новости спорта 6+
09:45 Будем вместе 6+
10:00 В мире музыки 6+
10:30 Советуем 6+
10:45 Истинг илдьит 6+
11:30 Хранители времени 6+
12:00 Саха итэҕэлэ 6+
12:30 Кэл, олоҕо, сэлэргэ-ниэх...
13:30 Дойдум дьоно (Өлөөн ТВ) 6+
14:00 Сорочичи 6+
14:45 Күнчээн 0+
15:15 Прогресс 6+
15:45 Т.В-спорт 6+
16:45 Геван 6+
17:15 Ырыанан олобу симиэххэ... 6+
17:30 Истинг илдьит 6+
18:15 Советуем 6+
18:30 «Вместе 10 лет!» розыгрыш призов компании «Азбука» 6+
19:00 Аал-луук мас 6+
19:15 Спорт-клуб 6+
20:00 Сардаана 6+
20:30 Якутия. День за днем 12+
21:00 Ис сурэхтэн 6+
22:15 Марфа Данилова-Хатын Ай кэнсиэртэ 6+

15:30 Тҕа сирэ 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Геван 6+
17:30 В кадре-республика (Чароит ТВ) 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Парламентский вестник 12+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:15 Дальневосточный гектар 12+
19:30 Олох үөһүгэр 12+
20:15 Новости спорта 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Саха буолан сандааран 6+
22:30 Түһүлгэ тула 6+
23:00 Саха сирэ-Якутия 12+
14 октября, пятница
06:30 Питер-лайф 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Күнчээн 0+
10:15 Фотоальбом 6+
11:00 Дальневосточный гектар 12+
11:15 Т.О.К.6+
12:15 Уус кыһата (Таатта ТВ) 6+
12:30 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+
15:00 Дойдум дьоно (Быгантай ТВ) 6+
15:30 Квадратный метр 6+
15:45 Новости спорта 6+
16:00 Үчүгэйэн бу сиргэ! 6+
17:00 Охота и рыбалка в Якутии 6+
17:30 К 75-летию обороны Севастополя 6+
18:00 Саха сирэ 12+
18:15 В мире профессий 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Саха сирэ 12+
19:15 Эргимтэ 12+
19:30 Үрдэл 6+
20:15 Будем вместе 6+
20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биһикчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+
21:30 Т.В-спорт 6+
22:30 Кинозавод 6+
23:15 Саха сирэ-Якутия 12+
15 октября, суббота
07:00 Ырыанан олобу симиэххэ...+
07:15 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
08:00 Дойдум дьоно (Таатта ТВ) 6+
08:30 Время действовать (Алдан ТВ) 6+
09:00 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
09:30 Новости спорта 6+
09:45 Будем вместе 6+
10:00 В мире музыки 6+
10:30 Советуем 6+
10:45 Истинг илдьит 6+
11:30 Хранители времени 6+
12:00 Саха итэҕэлэ 6+
12:30 Кэл, олоҕо, сэлэргэ-ниэх...
13:30 Дойдум дьоно (Өлөөн ТВ) 6+
14:00 Сорочичи 6+
14:45 Күнчээн 0+
15:15 Прогресс 6+
15:45 Т.В-спорт 6+
16:45 Геван 6+
17:15 Ырыанан олобу симиэххэ... 6+
17:30 Истинг илдьит 6+
18:15 Советуем 6+
18:30 «Вместе 10 лет!» розыгрыш призов компании «Азбука» 6+
19:00 Аал-луук мас 6+
19:15 Спорт-клуб 6+
20:00 Сардаана 6+
20:30 Якутия. День за днем 12+
21:00 Ис сурэхтэн 6+
22:15 Марфа Данилова-Хатын Ай кэнсиэртэ 6+

10:00 В мире музыки 6+
10:30 Советуем 6+
10:45 Истинг илдьит 6+
11:30 Хранители времени 6+
12:00 Саха итэҕэлэ 6+
12:30 Кэл, олоҕо, сэлэргэ-ниэх...
13:30 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
14:00 В кадре-республика (Чароит ТВ) 6+
14:30 Ырыанан олобу симиэххэ...+
14:45 Күнчээн 0+
15:15 Хотугу сулус 6+
15:45 Т.В-спорт 6+
16:45 Геван 6+
17:15 Үрдэл 6+
18:00 Ырыанан олобу симиэххэ...+
18:15 Ыраах-чугас аймахтарбыт 6+
18:30 Истинг илдьит 6+
19:15 Тыһынаах дорбон 6+
20:00 Байанай 12+
20:30 Якутия. День за днем 12+
21:00 Ориентир-здоровье 6+
21:30 Фотоальбом 6+
22:15 «По страницам моей жизни». Юбилейный творческий вечер народного артиста РС(Я) Г.Баишева 6+
16 октября, воскресенье
07:00 Ырыанан олобу симиэххэ...+
07:15 Дойдум дьоно (Нюрба ТВ) 6+
08:00 Түһүлгэ тула 6+
08:30 Новости спорта 6+
09:00 Ийэбэ... 6+
10:00 Полярная звезда 0+
10:45 Истинг илдьит 6+
11:30 Оҕо кута 6+
12:00 Хранители времени 6+
12:30 Кэл, олоҕо, сэлэргэ-ниэх...
13:30 Дойдум дьоно (Өлөөн ТВ) 6+
14:00 Сорочичи 6+
14:45 Күнчээн 0+
15:15 Прогресс 6+
15:45 Т.В-спорт 6+
16:45 Г

Көр-күлүү

(Икки көстүүлээх сценка)
Онньуур дыно:
Катя – 30 саастаах;
Сахаайа – 30 саастаах;
Сэбиэдиссэй.

Бастагы көстүү
(Кыһынгы бириэмэ. Дьэ иһигэр ыскамайга көстөр. Катялаах Сахаайа көрсө түһэллэр).

Катя: Сахаайа, дорообо!
Сахаайа: Дорообо, Катя! Хайа улэ буллун дуо?

Катя: Суох, сөптөөх үлэ көстүбэт. Хата дьүөгэм үлэтэ була, ыйыталаһа сырыт эрэ. Икки ый олордум да, пособие биэрэ иликтэр.

Сахаайа: Били Айдаан Аана кыһа хат сурахтааҕа, уопускаҕа бараа чугаһаабыт курдук истибитим.

Катя: Кэргэнэ суох этэ дии...
Сахаайа: Ийэтэ Айдаан Аана кыһыгар ким оҕо онгорбутун билиэҕэ. Эн биһи буолбатах. Хонууттан буллаҕа дии.

Катя: Чэ, бэрт эбит, Сахаайа! Бүгүнгү рекламаны аахтын дуо? Соллоох буоламмын хаһыаты илдьириэйэр, «үрүн дьэиэ» тахсыар диэри ааҕабын. (Күлсэллэр).

Сахаайа: Туох эппэбитин булан аахтын. Онноор опто-виктар табаардара наһаа ыарахан буолан, маҕаһыннар ыараталлар.

Катя: Ас да, табаар да буолбатах.
Сахаайа (Сэргэхсийэ түһэр): Тугуй ол?

Катя: Дьэ, туох диэбиттэрий диэ? (Дьоһумсуйар).

Сахаайа: Кэпси оҕус. «Суорумнуу» кулуупка биллэрбиккэр харда кэллэ дуо? (Истээри ыксыыр).

Катя: Оҕо аһын онгорор аан дойдутаагы сүүһүнөн ахсааннаах фирмалара куонкурус биллэрбиттэр. Саҥа сылы көрсө, ол аата тохсунуу маннайгы түүнэ үүнэригэр, түүн биэр чаас иннинэ төрөөтөххүнэ, оҕон кырдьыар диэри бу сүүһүнөн фирма босхо аһатар, таһыннарар, иитэр. Дьэиэ-уот, массына барыта босхо үһү.

Сахаайа: Хата, бу үчүгэй булаарай. Саас-сааһынан кэпсээ эрэ. Усулубуйага хайдаҕый?

Катя: Онтон кинилэр усулуобуйалара итинник. Ол бизнэсэҕэ хайдах, хаһан төрүүргүн ыйыт.
Сахаайа: Тугу сүбэлиир эбиттэрий?

Катя: Саҥа сылы көрсө тохсунуу 1 күнэ буолла, Саҥа дьылы биллэрэр Кремль чаһыта тыһаатын кытта төрөөбүтүнөн барыахтааххын. Ким урут төрөөбүтүн мүнүүтэнэн, сөкүүндэнэн быһааран, роддом бэлэстиир. Онон көрөн кыайыбыты быһаараллар. Ол бириэмэҕэ орубуна төрүүргэ бэлэмнэнэн, эр киһини кытта кулун тутар 16-18 күннэригэр хооньонно, оҕо онготторо-вун. Хайаан да кэргэннээх буолуохтааҕын ирдэммэт.

Сахаайа: Бэ-рэ! Онтон биһиги холостуой дьахталлар хайыбытыгы? Ол дьолтон матар кыахтаах эбиппит дии! Толкуйдуоха!

Катя: Эр киһини кытта тапатар күнүг 3 күн субуруучу, сыһыата-сыһыата. Оччоҕо тохсунуу бастагы күнүгэр төрүүтэ-тээххин.

Сахаайа: Арай ол түүн сүүһүнэн оҕо төрөөтүн?

Катя: Этэбин дии, ким урут төрөөбүтүнэн. Онно сөкүүндэтигэр тийэ көрөн кыайылаагы быһаараллар. Москва Кремлин чаһытын кураана тыһыырын кытта төрөө да кыайабын, өйдөөтүн?

Сахаайа: Айыкка-даа! Ол дьэиэбэр эр киһини үс күн хаайан сыттаһына, дэриэбинэ иһэ хо-бунан-сибинэн туоллаҕа ол дии.

Катя: Кырдык онук. Дэриэбинэҕэ аны эр киһини буларын да уустук. Арай элбэх арыгылаах киһи маҕаһын аттыттан да буолон сөп этэ.

Сахаайа: Пахай даа, пахайбын! (Сапсыйар). Ол итирэ-итирэ ыстааннарар сьалҕаччы ииктэбит эр дьону дьэиэбэр киллэриэ суохпун. Ол кэриэтин куонкуруна да суох олороо

инибин.
Катя: Рекламаҕа билсини ытыааха, хайдаҕый?

Сахаайа: Эс, сылы быһа суруйсан, ньаҕайдаһа сьылдьыан. Саҥа сылын аасытын билбэккэ да хаалыан.

Катя: Иһит эрэ, куоракка эр киһини уларсар прокат баар курдук истибитим.

Сахаайа: Прокат судургу бөҕө буоллаҕа дии. 3 күн уларсабын, онтон төттөрү биэрэбин.

Катя: Кулун тутар 16 күнүгэр диэри биэр ый баар. Иккиэн куораттыаха, эрдэ сакаас оноруоха. Баҕар биһиги дьолбутугар куонкурус тэрийбиттэрэ буолуо. Улэ суох, харчы суох. Саатар оҕолорбут баайдык олоруохтара. Бүгүн ийэм бизнэсйэтэ кэлбитэ.

Сахаайа: Катя, саамай сөпкө эттин! Эрдэ баран сакаастыаха. Куонкуруска кыттаары мөхсөн эрдэхтэрэ, тутуу ылдыаһааха. (Иккиэн бараллар).

Иккис көстүү
(Кыараҕас хоско остуол, олоппос баар. Ааһна биллэри ыйаммыт. Остуолга прокат фи-

ЭР-ДЬОН ПРОКАТА

лиалын сэбиэдиссэйэ олоорор. Катя Сахаайалыын сэрэнэн үктэнэн кирирэллэр. Катя биллэриини көрөр).

Катя (Биллэриини ааҕар): Москватаагы эр дьону прокатыр Дьокуускайдаагы филиал. Сарсыарда 8 чаастан кизэһэ 6 чааска диэри үлэлиир.

Сахаайа: Хата, дөбөнүк буллубут, ыйытыааха.
Сэбиэдиссэй түннүгүн тонсуйаллар).

Иккиэн: Прокат үлэлиир дуо?

Сэбиэдиссэй: Үлэлиир. Прокатка эр киһи баар, хас киһи наада?

Катя: Икки (тарбаһын көрдөрөр).

Сэбиэдиссэй икки кумааһыны биэрэр: Маны толорун уонна сайабылыанньата суруйун. Медсправка наада. Сууккаҕа биэр эр киһи – 1500 солк. Бэйэбит аһатаабыт.

(Катялаах Сахаайа остуол аттыгар кэлэн суумкаларын халларар. Медсправка уонна уруучука булаллар. Сайабылыанньа суруйаллар. Катя сайабылыанньаттан саҕалаата, онтон Сахаайа бланкаҕа хайдах эр киһиэхэ наадыйарын, усулуобуйатын көрдөбүллэрин толорор).

Сахаайа ааҕар көрө-көрө суруйар: Прокат-заказ хайдах эр киһиэхэ наадыйарын аннынан тарт диэбиттэр. Омуга – сахата ордук (аннынан тардар). Сааһа – 30-та, эдэрэ ордук, үрдүгэ – 170 см. Дьэ, дьырыллан уола хаан буолсу. Ыйааһына – 70 кг. Мантан ыараханы уйбаппын. Тугу сатыыра ыйыллыбыт: сексуальной, 3 күнүгэ толору эппиэттиир. Катя, бу талбытым сөп дуо? (Катя бланканы ылан ааҕар).

Катя: Эн биһикки вкүспүт биэр эбит. Маны устан ылым. Сайабылыанньабын суруй.

(Иккиэн толорон сэбиэдиссэйгэ биэрэллэр).

Сэбиэдиссэй кумааһылары ылан биэр-биэр ааҕар: Бу эһиги көрдүүр эр киһигит баар. (Кыргыттар үөрэ түһэллэр). Ол гынан баран, биэр эрэ. Хайдах гынабытты? Кыттыһан 6 күнүгэ ылыахытын сөп. 6 күн – 3000 солк. буолар.

Сахаайа ыксыыр: Онтон биһиэхэ, ээ, миэхэ 16-18 чыһыла-ларга 3 күнүгэ эрэ наада.

Катя: Миэхэ эмиэ ити күн-нэргэ наада. Хайдах иккиэн... Онуоха диэри иккис киһи көстүө дуо?

Сэбиэдиссэй: Прокатка мээне дьону ылбаппыт. Улахан куонкуруһу аһан кирирэллэр. Эһиги баҕарар сексуальной киһигитин көрдүүр куонкурус муус устар ыйга буолар. Ол баҕалаах 16-18 күннэргэ күн аһаарынан үллэстэн туһаныахытын сөп. Эдэр дьон бэйэбит билгин. Кулун тутар 16 күнүгэр сарсыарда 8 ч. кэлэн илдэ барабыт, бэлэм буолуо.

Катя: Оччоҕо мин куонкуруска кыттыбаппын. Хайаан да тохсунуу 1 күнүгэр, түүн,

оҕолонуохтаах этибит. (Ытаары гынар).

Сэбиэдиссэй соһуйар: Туох куонкуруһун этэбиттэй? Чэ-чэ, эдэр дьон бэйэбит быһаарсын.

Сахаайа: Катя, уоскуй! Хайдах гынабыт? Куортамнаспыт дьэиэбит икки хостохо дии. Бэйэбит икки ардыгар чааһынан да үллэстэн көрүөххэ.

Катя кыһыһар: Сөбүлэспэппин! Мин бастагынан этии киллэрбитим, эппитим. Онон маннай үс күн мин ылабын, ол кэнниттэн ким да ылым!

Сахаайа: Оччоҕо алта күн ылааха, биэр сөбүлэбитин урут таллын.

Катя ытыыр: Суох, суох... Онно отой сөбүлэспэппин, эн сирэйин маһанынан ымсыырдаан урут ылаары гынабын... Маны билбитим буоллар, эйиэхэ эп-пэккэ эрэ бэйэм кэлиминэбин. (Ытамһыйар).

Сахаайа: Мин бастаан суруйдум, миэхэ аҕал. Вкуспут биэр дии-дии, миигиттэн уһулан ыл-быта.

Сэбиэдиссэй ыксаабыт: Тохтоон! Айдаарсыман! Дьүөгэли-лэр быһыылааххыт, эйэ-дэм-нээхтик быһаарсын! Эбэтэр сэ-рэбиэйдэһин, хайабыт таайбыт ылым!

Катя өһүргэнэр: Икки эр киһини булан биэрбэт прокат дьон баар дуо? Манна харчы эрэ сии олорор эбикки! Бардым. (Кыһыһаран тахсан барар).

Сахаайа: Эн куттаабыккыттан куттанан бэрт. Сахаайа эр дьону прокаттан уларсар дьон дэриэбинэни биэр гына толоро-ро буолуо. Кинини да кытта кэпсэтиллиэ. (Сэбиэдиссэйгэ чугаһыыр). Төһөнү төлүүбүн? Ылабын, туох да диэтиннэр!

Сэбиэдиссэй: Биэр киһи халбытынан сыаната эбиллэр. Сууккаҕа – 1700 солк. Ол аата үс күнүгэ – 5100 солк. төлүүгүн. (Сахаайа харчытын ааҕан биэрэр. Квитанциятын ылар. Дьуогабарга илии баттыыр).

Сэбиэдиссэй боччумурбут: Кулун тутар 16 күнүгэр, сарсыарда 8 чааска хойугааһына суох кэлэбин. Биэр чаас хойуга-таатын да, сакааһын бүтэр. Үһүс күнүгэр, о.э. 19 чыһылааҕа 8 ч. аҕалан туттарабын. Күнүн, чааһын уһаттааххына, ыстарааба 5 төгүл элбиир.

Сахаайа: Өйдөөтүм. Үс эр күн. (Долгуйар).

Сэбиэдиссэй: Туттар күнүгэр эр киһи таһаһа-саба ыраас, бэйэтэ бүтүн буолуохтаах. Ыйааһына 5 кг диэри түһэрэ көнүллэнэр. Хайыта тыгытар, ыстыыр, кырбыыр бобуллар. Араас половой ыарылартан, инфекциятан, гриптэн харыстыгытын, атын дьахтарга улар-сыбаккын. «Туга» эмэ сүтгэбинэ эппиэттигин. Кэлбит күнүгэр ачыттыабатыа, тот буолуохтаах. Өйдөөтүгүн дуо?

Сахаайа: Өйдөөтүм, баһыбыа! (Сахаайа сүрэжин туттар, ха-амыталыыр, долгуйар, таһаһын-сабын көрүнэр. Сизкилэ ылан сирэйин-хараһын соттор. Уоскуйа сатыыр. Тахсар.)

Сахаайа уулдусаҕа соҕотох хааман иһэр: Дьэ, арай, Саҥа дьылы көрсө, президент эҕэрдэтин кэнниттэн, тутта, Москва чаһытын курааннара тыһыыр кэмнэригэр, арай төрүүм... Вас-тыбын! Дьол буолуо этэ. Сөкүүндэ, мүнүүтэ, быһаарар диэ-эбиттэр. Дьэ, онно эрэллээх, чаһылаах кэтээн олорор туоһу дьону эрдэттэн кэпсэтэн булу-оха наада. Бальйахтарын сөп. Арай бастагы миэстэни ылла диэ-этиннэр... Дьэиэ-уот, массына... Биирдэ аатыра түһэбин. Куон-курус кыайылааҕа саха кыһа Сахаайа диэтиннэр!.

Бүгүн – кулун тутар 15 күнэ, сарсын прокаттан эр киһибин ылар күнүм. «Дугдуруй да оҕус» дьон саха өһүн хоһоно баар. Сарсын, сарсын...

ТИЛИН

УҺУРЭХ ТЫПТАР

Дорогие наши ветераны АНТОНИНА СЕМЕНОВНА ТАРБАХОВА, ЕЛИЗАВЕТА ВАСИЛЬЕВНА АРБАТСКАЯ, АННА ИННОКЕНТЬЕВНА САВВИНОВА, РАИСА СУЛЕЙМАНОВНА ОРЕШКОВА, АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВНА ИЛЬИНА, АННА АЛЕКСАНДРОВНА УСОВА — ПОПОВА, СЕМЕН НИКОЛАЕВИЧ БЫЛКО!

Примите самые искренние поздравления с Международным днем пожилых людей от коллектива детского сада №4 «Чечир» с. Намцы. В этот день мы хотим сказать теплые слова благодарности вам за многолетний добросовестный труд, за ваш опыт, доброту и мудрость! Вы терпеливо, с пониманием и любовью учите нас милосердию и трудолюбию, умению достойно жить, никогда не теряя надежды на лучшее.

Хотим пожелать вам счастливых лет, полных любви ваших детей и внуков! Пусть небо над вашей головой всегда будет мирным, а солнце ясным! Здоровья вам и радости! С праздником!

Оттооһун — 2016

ТҮМҮКТЭР

Улуустаагы тыа хаһаайыс-тыбатын управлениета балаҕан ыйын 29 күнүнэҕи иһитинна-ритинэн, улуус үрдүнэн былаан 35193тн буоллаһына, 28776тн кэ-биһиллибит, рулоннаммыт. Ол уопсай былаантан 81,8% туолбут. Сиилэс 1050тн былааннаммы-тыттан 900тн угуллубут.

Нэһиликтэр былааннарын толорууларын көрдөххө: Үөдэй 85,8% (былаан — 3009тн, туо-луута - 2582тн), 1Хомустаах 76% (2583тн - 1963тн), Партизан 77,5% (2670тн-2070тн), Николь-ская 88,9% (1411тн-1255тн), Ха-маҕатта 72,6% (2381тн-1728тн), Хатын Арыс 88,2% (4053тн-3575 тн), Бөгүн 82% (2157тн-1768 тн), Модут 100,1% (2901тн-2903 тн), Хатырык 74,1% (2037тн-1511 тн), Мэймаҕа 73,2% (403тн-295 тн), Түбэ 89,6% (1455тн-1303 тн), Арбын 92,3% (1152тн-1063тн), Көбөкөн 75,2% (989тн-744тн), Фрунзе 64,9%, (408тн-265тн), 2 Хомустаах 74,8% (2730тн -2043 тн), Искра 75,6% (579тн-438тн), Таастаах 80,5% (1275тн-1027тн), Салбаҥ 62,5% (1668тн-1042 тн),

Ленскэй 90,2% (1332тн-1201тн) толордулар.

Уопсай улуус ТХПК-ларын туспа таһаардахха, 2470тн бы-лаантан 1957тн от кэбиһиллибит, рулоннаммыт, уопсай былаантан — 79,2%.

Бааһынай хаһаайыстыбала-ра 13882тн былаантан 12178тн от кэбиһиллибит, рулоннаммыт, уопсай былаантан — 87,7%.

Кэтэх хаһаайыстыбаларга 18806тн былаантан 14611тн от кэбиһиллибит, рулоннаммыт, уопсай былаантан — 77,7%.

Нэһиликтэртэн былаанын Модут эрэ 100,1% толордо. От-тон Фрунзе, Салбаҥ 70% да кы-айбатылар.

Сиилэс 1050тн былааннам-мытыттан 900тн бэлэмнэннэ. Ол иһиттэн Бөгүн 500тн, Ленскэй 400тн укуллар.

«Сэргэ» КХ, Хамаҕатта нэһи-лэгийн мобильнай звенолара Кэ-бээйи улуунугар 150тн, «Үүнэр» ТХПК Уус Алданга 70тн, «Ку-лаада» КХ Чурапчы улууну-гар 300тн, ИП Терехов Кэбээйи улуунугар 200тн оттоотулар. Мобильнай звенолар уопсайа 720 тн оту бэлэмнэтилер. Оттооһун түмүктэннэ.

Анастасия КОРЯКИНА

Аасыттан ахтыы

1968-1972 сыллардааха Ха-маҕатта орто оскуолата тустуу эйгэтигэр республикаҕа биллэр этэ. Ол курдук, ити сылларга, Чурапчытан төрүттээх Феофа-нов Егор Михайлович дьон сүү-рүүтэ, хайыһарга спорт мааста-ра физкультура учууталынан ананан кэлбитэ. Киниэхэ көмө эдэр физруктар Егоров Иван Федорович, Жирков Семен Семенович кыахтаахтык эбии күүс-көмө буолтара. Спорт эйгэтэ бары оскуола оҕолорун, учууталлары, нэһи-лэиннэ кизг арагатын хабаң, бу үлэҕэ көлөһө күүскэ эргийби-тэ, араас элбэх күннэр, нэдиэлэ-лэр, месячниктар, олимпиадалар ытытыллар буолбуттара.

Олортон биэр түгэни кэпси-эхпин баҕардым. Холубур, биһи-гини, хаһан да тустубатах 4-10 кылаас уолаттарын, барыла-рын, сатыыр буол, сатаабат буол «Тустуу нэдиэлэтэ» дьон ааттаах күннэргэ барыбытын ыйааһын-нарынан арааран туһуннарар буолдулар. Оскуола уолаттара бары, кыралыын улаханнаын, трико, искиэрэ тиктиитэ, тустуу албастарын үөрэти түбүктэрэ бөҕө буолла. Ити саҕана оро-йон чемпионнара, араас титул-лаах тустуук уолаттар күннүү-ханныы сылдыр кэмнэрэ. Ордук биллэр этилэр: Никита Жирков, Юра Аммосов, Захар Дорофеев, Толя Сивцев, Витя Никифоров, Афоня Прокопьев, Ваня Сузда-лов уода.

Тустууга оскуола саалатыгар киһи бөҕө мустубут, кыралыын-улаханнаын, эдэрдин-эмэнини. Мин 9-с кылаас уола ордук кыргыттардан кыбыстабын. Ол сатаан тустубат киһи оройуон чемпионун кытта тустар буол-лум, Толя Сивцевтин. Толялар-ын сыһыаммыт үчүгэй, доҕор-дуубут. Ол иһин киһибэр туста киририм иннинэ эттим: «Толя, балаҕа уһунук туста сатаар... Онтон кыайаар...», — дьон. Киһим эрчиллэ, өрө ыстангалы туран: «Сөп, өйдөөтүм!» — диэтэ.

Бириэмэбит кэллэ. Толя тахсытыгыгар бары уруйдаан хаһытыты түстүлэр. Мин тах-

сыбышпар, уу-чуумпу, тугу эрэ ботугураһаллар. Долгуйабын аҕай... Мөбүллүбүт оҕо курдук сукуллан аҕай турабын, дьон диэки көрүөхпүн толлобун. Арай икки кыыс, (10 кылаастан) ми-игин көрө-көрө, күлэр курдук-тар, онтон өссө эбии буорай-дым. Свисток чырылыты түстэ... Мин атаһым ыраан хаалбыт... Нэһилэ маат ортоугар кэлэн,

ТУСТУУК

Толябын кытта илии тустубут. Арай илибин тустуук киһилии уунан эрэрим да, ханна да бар-быппын өйдөөбөккө хаалдым... Кулаха чыйан сирим-дойдум эр-гичийэн эрэрэ, күлбүт-үөрбүт, соһуйбут, кэлэйбит сирэйдэр үөһэ-аллара ымастылар да, биирдэ эгим-сииним доргуйда...

Өйдөөбүтүм, маакка тиэрэ таһылла сытабын. Толя икки илигин өрө ууна-ууна, кыайыт хотой кыылыты өрө ыстангалы сылдыр. Көрөөччүлэр хаһыла-рын-ыһыларынан ортоугар нэһилэ турамын, киһибэр тии-йэн илибин биэрэн ээрдэлиити туран: «Толя, эппитим дии...». Киһим күллэ уонна: «Уман кэ-биспиппин», — диэтэ. Дьэ, кы-һылылаах суол диэтэҕин.

Иккис тустар уолум (аатын өйдөөбөппүн) II Хомустаах уола этэ. Киһи күлүөх курдук, аны икки сатаабат дьон тустуулара хайа аанһа буолуой? Наһаа да өр тустубуппут. Эбиитин дэл-би сылайан, таах мадьыктаһы буолта... Дьон көрө-көрө күл да күл... Кэмниэ-кэнэҕэс нэһилэ очконан кыайда дьон буолла. Уопсай түмүккэ үһүс миэстэни ылан, санаам уоскуйбута.

Учууталбар Егор Михайло-вичка, доҕорбор Толя Сивцев-кэ олохпор көрсөнөр, өйбүң-санаабын тосту уларыттар, эр киһи эр киһи курдук кытаанах санааны ылынан эрчиллэммин, онтукам аармыйаҕа сулуспа-лыырбар сүрдээх улахан көмө буолбутугар, бэйэбин көмүскэ-нэр кыахтаамышпар махталым улахан.

А. ДУНАЕВ

БИЛЛЭРИИЛЭР

Кадастровым инженером МКУ КУМИ МО «Намский улус» Ядрихинской Верой Васильевной, квалификационный аттестат № 14-12-180, почтовый адрес: РС(Я), Намский улус, с. Намцы, ул. Октябрьская, д. 1, контактный телефон: 8-924-369-13-32 в отношении земельного участка с кадастровым № 14:18:150001:131, расположенного по адресу: РС(Я), Намский улус, с. Крест Кытыл, ул. Березовая, д. 5, выполняются кадастровые работы по уточнению местоположения границы земельного участка. Заказчиком кадастровых работ является Баишева Мария Ивановна, контактный телефон: 8964-426-26-59. Собрание заинтересованных лиц по поводу согласования местоположения границ состоит по адресу: РС(Я), Намский улус, с. Намцы, ул. Октябрьская, д. 1, каб. 219, 7 ноября 2016 г. в 10.00 ч.

С проектом межевого плана земельного участка можно ознакомиться по адресу: РС(Я), Намский улус, с. Намцы, ул. Октябрьская, д. 1, каб. 219. Возражения по проекту межевого плана и требования о проведении согласования местоположения границ земельных участков на местности принимаются с 07 октября 2016 г. по 07 ноября 2016 г. по адресу: РС(Я), Намский улус, с. Намцы, ул. Октябрьская, д. 1, каб. 219. Смежные земельные участки, с правообладателями которых требуется согласовать местоположение границ: РС(Я), Намский улус, с. Крест Кытыл, ул. Березовая, д. 3 и РС(Я), Намский улус, с. Крест Кытыл, ул. Березовая, д. 7 и всех заинтересованных лиц. При проведении согласования местоположения границ при себе необходимо иметь документы, удостоверяющие личность, а также документы о правах на земельный участок.

В соответствии с Федеральным законом № 221-ФЗ от 24.07.2007 г. и с требовани-

ями к подготовке межевого плана, утвержденным приказом Минэкономразвития № 412 от 24.11.2008 г.

ГБПОУ РС(Я) «Намский техникум» с. Графский Берг (лицензия серии 14ЛО1 № 0000115 от 19 ноября 2014 г., свидетельство о государственной аккредитации серия 14А02 № 0000014 от 3 декабря 2014 г.) **продолжает набор** на базе 11 классов на профессию: — «Повар-кондитер» (повар 3 раз., кондитер 3 раз.), 25 мест, срок обучения — 10 месяцев

Диплом гос. образца.
678386, Намский улус, с. Графский Берг, ул. Советская, 20
Эл. адрес: PL2upr@mail.ru
Сайт: namteh.3dn.ru
Факс: **8(41162)23-0-41**
Конт. тел. **23-0-92, 89245981583**

Наш техникум может стать хорошей стартовой площадкой для учебы и карьеры. **Приходите к нам учиться!**

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУХУН ОЛОХТООХТО!

«Төрүт Уу» тэрилтэ, сайынгы үлэ режимигэр кирибитин биллэрэр:

«Олонхо» аты дьиэтигэр, үлэ күнүгэр 9.00. чаастан 19.00. чааска дылы, баскыһаннааҕа 10.00. чаастан 18.00. чааска дылы үлэлиир.

Дьыбэ тиэрдэн биэри диспетчерэ 10.00. чаастан

18.30. чааска дылы үлэлиир. Билсэр телефоннар: 8-924-873-73-11, 8-914-300-11-70. Баскыһаннааҕа дьыбэ тиэрдии оҥоһуллубат.

Аппааныга Л. Левин ул. 3 №-гэр атыллар (урукку кулууп киновудката). Үлэ күнүгэр 9.00. чаастан 18.00. чааска дылы. Баскыһаннааҕа үлэлээбэт.

® **Продаю** участок в с. Намцы. Можно на мат. капитал. Тел. **89246619102**

® **Срочно продаем** участок Көччү 2, сухой, собственность, цена — 250 т.р. Возможен торг. Тел. **89248708417, 89143012135 (можно ватсап)**

® **Продаю** угловой диван, книжный шкаф, б/у. Тел. **89243660681, 89241649096**

® Нам с. киинигэр удамыр сыанага 1 хостоох квартира эбэтэр хос куортанньыбын. Тел. **89659941870**

® **Продаю** кран «Пионер» без троса. Цена — 35 тыс.руб. Тел. **89644242362**

® **Грузовые перевозки.** Тел. **89644258617, 89841160270**

Считать недействительным военный билет НЧ2267911, выданный РВК от 20.11.90 г. Нарбыкова Федора Петровича.

Экспресс

- Займы до зарплаты без поручителей
- Сумма до 15 000 рублей
- Минимальное количество документов
- Отсутствует комиссий
- Уменьшение процентной ставки постоянным клиентам

Потребительский

- Займы сроком до 3 лет
- Сумма до 50 000 рублей
- Необходим один поручитель
- Паспорт и справка о доходах

Доверительный

- Срок — до 12 месяцев
- Заемщикам с положительной кредитной историей
- Сумма до 30 000 рублей
- Минимальное количество документов

Пенсионный

- Займы сроком до 3 лет
- Пенсионерам — особые условия
- Сумма до 100 000 рублей
- Поручитель не требуется

с. НАМЦЫ, ул. И. Винокурова, 3, ТЦ «Ассоль», тел. (8-914) 281-77-57

рэн, Сунтаар Күндэйэтигэр үлэтин саҕалаабыта. Онтон 1960-63 сс. Тэҥкэ медуунун сэбиэдиссэйинэн ананан үлэлиир. 1963-67 сс. Сунтаар поликлиникатыгар үлэлээбитэ.

1967 с. дьыэ кэргэнин балаһанньатынан Нам оройуонун Таастаах медуунун сэбиэдиссэйинэн көһөрүллэр. Онно 1971 с. диэри үлэлээн баран, Нам оройуоннааҕы поликлиникатыгар көһөрүллэн 1988 с. диэри үлэлээн баран, биенсийэбэ тахсыбыта. 1991 сылтан бааһынай хаһаайыстыба баһылыгын көмөлөһөөччүтүнэн үлэлээбитэ.

Фекла Ивановна үлэтигэр олус кыһамнылаах уонна үрдүк эппизитинэстээх этэ. Үлэлээбитин устатыгар биридэ да сэмэлэмэтэбэ, үлэни үрдүктүк тутара. Үлэтин бэринилээхтик толороро, ол иһин бииргэ үлэлээбит дьоно убаастыылара. Кэргэнинээн, Рожин Герасим Герасимовичтыын (суопшар этэ), үс оҕону итэн-үөрэтэн үлэһит оҥорбуттара. Өссө сиэннэрин көрсөн-харайсан баран анараа дойдуга бардылар.

Күннээҥи олоҕор олус көнө, сэмэй, дьыэ кэргэтэригэр туора дьонго олус болгомтолоох, аймахтарыгар сытыарысымнаһа сыһаннаах, кыһамнылаах ийэ, эбэ, эдьийи, саҥас, эрэллээх доҕор быһыытынан биһиги өйбүтүгэр-санаабытыгар хаалыаҕа.

Кини сүпсүлгэни, айдааны-куйдааны, буолар-буолбат бырааһынныктары, төрөөбүт күннэри бэлэтиэтэһини олох сөбүлээбэт этэ. Орто дойдуга олдурун бэрт чуумпук, сэмэйдик атаарыта. Ол да курдук олбурун түмүктээбитэ. Кими да эрэйдээбэҕкэ, аймаабакка, кизһэ остуолугар кэлэн бииргэ чэйдэһэн баран, «түүн дьону уйгуурдуом» диэбит курдук сарсыарда дьон туруута айдааннаах-атааннаах орто дойдуттан араһахтаабыта. Эмиэ бэрт чуумпук.

Күндү, таптыыр, ытыктыыр киһибит, Эн олонор ааспыт олоҕун биһиэхэ мэлдьи холобуру буолуоҕа. Эйигин куруутун ахтаһаны сылдыһахпыт.

Оболоро, быраата, сиэннэрэ, күтүөтэ уо.д.

Күндүгү саныыр убайбыт, бырааппыт
КАЛАНДАРОВ Егор Николаевич
хомолтолоохтук күн сириттэн эдэр сааһыгар барбытынан кэргэнигэр Урюкова Надежда Геннадьевна, кинилэр оболоруугар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэҥгэ үлэстэбит.

Ийэтэ, абата, убайа, балтылара Каландаровтар

Күндү доҕорубут, табаарыспыт
ГОША
хомолтолоохтук күн сириттэн барбытынан дьүөгэбитигэр Надья, оболоруугар Савелига, Самвелга дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэҥгэ үлэстэбит.

Бииргэ студэннаабыт доботторо

От микрорайона «Госстрах» и от себя лично выражаю глубокие соболезнования моей ученице Урюковой Надежде Геннадьевне, ее родным, близким по поводу безвременной кончины любимого мужа, отца детей

КАЛАНДАРОВА Егора Николаевича. Рук. микр. «Госстрах» Матвеева А.А.

Тапталлаах кыһымы, ийэбит, эбэбит, эдьийбит
ЗАМЯТИНА Екатерина Николаевна
б.д. алтынны 4 күнүгэр күн сириттэн барбытын аймахтарыгар, билэр дьонугар диригник курутууан туран иһитинэрэбит.

Ийэтэ, оболоро, сиэннэрэ, күтүөтэ, киийитэ, быраата

Күндүгү саныыр эдьийбит
ЗАМЯТИНА Екатерина Николаевна
орто дойдуттан соһумардык барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэҥгэ үлэстэбит.

Аймахтаргыт Намтан, Дьокуускайтан Муруновтар — Юмшановтар

Күндүгү саныыр чугас дьоммутугар Туяраба, Ваняба, оболоруугар, чугас аймахтарыгар таптыыр ийэлэрэ, эбэлэрэ
ЗАМЯТИНА Екатерина Николаевна
ыалдыан күн сириттэн барбытынан кини дьыэ кэргэнигэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Юмшановтар, Новгородовтар, Григорьевтар, Болпосоптар

Бииргэ үлэлиир коллегабытыгар Колмогоров Артем Анатольевичка, кэргэнигэр Колмогорова Туяра Олеговнаба, оболоруугар тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ
ЗАМЯТИНА Екатерина Николаевна
ыарахан ыарыттан соһучу бу күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

«Эрэл» ООО коллектива

Выражаем глубокие и искренние соболезнования нашему однокласснику Ховрову Ване, его родным и близким в связи с кончиной любимой матери
ЕКАТЕРИНЫ НИКОЛАЕВНЫ. Выпуск 2010 г.

Күндүгү саныыр бииргэ үөрэммит дьүөгэбит
ЗАМЯТИНА Екатерина Николаевна
соһучу күн сириттэн күрэммитинэн ийэтигэр, оболоруугар Туяраба, Ваняба, быраатыгар Анастасия, күтүөтүгэр, киийитигэр, сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Бииргэ үөрэммиттириг, 1981 с., 10 «г» кылаас

Коллектив Намского участка ЮЭ ПАО «Якутскэнерго» выражает глубокие соболезнование нашей коллеге Колмогоровой Туярае Олеговне, мужу Артему Анатольевичу, детям Танюше, Данилу и Диане, родным и близким по поводу скоропостижной смерти горячо любимой матери, бабушки
ЗАМЯТИНОЙ Екатерины Николаевны.
Утрата безмерна. Скорбим вместе с вами.

Коллектив Намского ЭГУ УГРС АО «Сахатранснефтегаз» выражает глубокие соболезнование близким, родным, коллегам со скоропостижной кончиной любимой матери, бабушки, сестры
ЗАМЯТИНОЙ Екатерины Николаевны.
Покойся с миром. Помним, скорбим.

Коллеги

Ытыктыыр, убаастыыр убайбыт, үлэ, тыыл ветерана, Хамабатта нэһилиэтин Ытык киһитэ, «Эгсиэли» хаһыат корреспондента
КОКОВЕВ Николай Иванович
ыарахан ыарыттан ыалдыан олохтон барбытынан оболоруугар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Убайын Уйбаан оболоро уонна сиэннэрэ

Хамабатта нэһилиэтин Ытык киһитэ, тыыл, үлэ ветерана, чел олох пропагандаһа
КОКОВЕВ Николай Иванович
күн сириттэн барбытынан оболоруугар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, бары чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

«Хамабатта нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, ветеранарын сэбиэтэ

Салбантан төрүттээх Хамабатта нэһилиэтин олохтооҕо, үлэ, тыыл ветерана, «Эгсиэли» хаһыат актыбынай бастыҥ корреспондента, биир дойдулаахпыт
КОКОВЕВ Николай Иванович
ыарахан кыһыгар, күндүгү саныыр ветераным сэбиэтин чилиинигэр Гаврильева Таисия Николаевна дьыэ кэргэнигэр уонна бары оболорун дьыэ кэргэнигэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит уонна аһыгытын тэҥгэ үлэстэбит.

Салбан нэһилиэтин тыыл, үлэ ветеранара, пенсионердара

Күндү кыһымы, ийэбит, эдьийбит
ПРОТОПОПОВА Мария Михайловна
б.д. алтынны 3 күнүгэр күн сириттэн ыарахан ыарыттан эдэр сааһыгар орто дойдуга олохтон күрэммитин бары аймахтарыгар, чугас дьоммутугар, доботторугар диригник курутууан туран иһитинэрэбит.

Ийэтэ, оболоро, балтылара

Күндү саҥаспытыгар Протопопова Екатерина Николаевнага тапталлаах кыһына, Мишутаба, Алешаба күн күбэй ийэлэрэ, Катяба, Күндүнүбэ истин эдьийдэрэ
ПРОТОПОПОВА Мария Михайловна
олус ыарахан ыарыттан эдэр сааһыгар күн сириттэн күрэммитинэн дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэҥгэ үлэстэбит.

Протопоповтар

Убаастыыр киийиппэр, саҥаспытыгар Протопопова Екатерина Николаевнага тапталлаах кыһына, Катяба, Күндүнүбэ истин эдьийдэрэ, Мишутаба, Алешаба күн күбэй ийэлэрэ
ПРОТОПОПОВА Мария Михайловна
уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэҥгэ үлэстэбит.

Захарова М.А., Васильевтар, Борисовтар

Күндүгү саныыр киийиппит
ПРОТОПОПОВА Мария Михайловна
уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан ийэтигэр Екатерина Николаевнаба, бииргэ төрөөбүт балтыларыгар, чугас дьонугар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Колесовтар, Слепцовтар, Олесовтар, Осиповтар, Амоновтар

Күндү бииргэ үлэстэбит коллегабит, Намнааҕы оскуола-саад кылаабынай бугалтера
ПРОТОПОПОВА Мария Михайловна
эдэр сааһыгар ыарахан ыарыттан күн сириттэн туораабытынан ийэтигэр Екатерина Николаевнаба, оболоруугар, кэргэнигэр Захар Владимировичка, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Нам улуунун киинэммит бугалтериата

Намнааҕы оскуола-саад бугалтериан үлэстэбит, 2 Хомуस्ताхтан төрүттээх
ПРОТОПОПОВА Мария Михайловна
эдэр сааһыгар хомолтолоохтук күн сириттэн барбытынан чугас дьонугар, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Намнааҕы оскуола-саад коллектива

Күндүгү саныыр убаастыыр киһибитигэр Екатерина Николаевнаба, Катюшаба, Күндүнүбэ, оболоруугар Мишутаба, Алешаба таптыыр кыһына, эдьийдэрэ, ийэлэрэ
ПРОТОПОПОВА Мария Михайловна
ыарахан ыарыттан эдэр сааһыгар күн сириттэн күрэммитинэн дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

2 Хомуस्ताх орто оскуоланын 2004 с. выпуск, бииргэ үөрэммит оболоро

Таптыыр дьүөгэбит, табаарыспыт
МАНЯША
олус хомолтолоохтук, уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан ийэтигэр, балтыларыгар, оболоруугар, чугас дьонугар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэҥгэ үлэстэбит.

Бииргэ улааппыт дьүөгэлэрэ, табаарыстары

Нам улуунун ветеринарнай сулуспатыгар бииргэ үлэли сьлдыһыт коллегабытыгар, 2 Хомуस्ताх нэһилиэтин олохтооҕор Протопопова Екатерина Николаевнага таптыыр кыһына
ПРОТОПОПОВА Мария Михайловна
эдэр сааһыгар уһун, ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн оболоруугар, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэҥгэ үлэстэбит.

Нам улуунун ветеринарнай сулуспатын бары үлэһиттэрэ, профкома

«Хомуस्ताх 2-с нэһилиэгэ» муниципальный Займы дьаһалтата, нэһилиэк депутата, 2 Хомуस्ताх нэһилиэтин олохтооҕор Протопопова Екатерина Николаевнаба, кини оболоруугар, сиэннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар тапталлаах кыһына, ийэлэрэ, эдьийдэрэ, балтылара
ПРОТОПОПОВА Мария Михайловна
алтынны ый 3 күнүгэр эдэр сааһыгар ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Бииргэ үөрэммит табаарыспытыгар Колесов Захар Владимировичка, оболоруугар тапталлаах кэргэнэ, ийэлэрэ
ПРОТОПОПОВА Мария Михайловна — МАНЯША
ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Кытаатан тулуйун, күтүөтэ санааланын.

Захар бииргэ үөрэммит табаарыстары

Күндү таптыыр, убаастыыр аҕабыт, эһэбит, Хатырык олохтооҕо
АММОСОВ Егор Егорович
б.д. алтынны 1 күнүгэр уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытын билэр чугас дьонугар диригник курутууан туран иһитинэрэбит.

Кэргэнэ, оболоро, сиэннэрэ

Ытыктыыр табаарыспыт, М.К. Аммосов аатынан совхоз чулуу суоптара
АММОСОВ Егор Егорович
уһун, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Вера Николаевнаба, оболоруугар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Киин автопаркаба бииргэ үлэстэбит табаарыстары Дороев Д.Г., Васильев И.Д., Суздалов А.Д., Попов Д.Н., Петров А.А., Петров В.П., Соропов Ж.С., Прокопьев И.И.

«Хатырык нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, депутата уонна ветеранарын сэбиэтэ, нэһилиэк общественноһа, М.К. Аммосов аатынан совхоз чемпион суоптара, үлэ ветерана, тапталлаах кэргэн, аҕа, эһэ
АММОСОВ Егор Егорович
ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Вера Николаевнаба, оболоруугар, Ольгаба, Коляба, Никитиба, сиэннэригэр уонна бары чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэллэр.

Истингич саныыр райпоба бииргэ үлэстэбит коллегабытыгар Лидия Прокопьевнаба, оболоруугар Анжеликаба, Надьяба, Геликка, күтүөттэригэр, сиэннэригэр тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ
РУМЯНЦЕВ Георгий Иннокентьевич
олус соһучу ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэҥгэ үлэстэбит.

Анастасия Агеевна, Марфа Григорьевна, Лидия Ивановна

КЭРИЭСТЭБИЛ

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, эдьийбит, саҥаспыт Рожина Фекла Ивановна олохтон туораабыта алтынны 9 күнүгэр 40 күнэ буолар.

Кини 1934 с. атырдьах ыйын 18 күнүгэр Сунтаар оройуонун Хадан нэһилиэгэр колхозтаах дьыэ кэргэнгэ үһүс оҕонон төрөөбүтэ. Бииргэ төрөөбүттэрэ төрдүөлөр, 3 кыыс, 1 уол. Төрөспүттэрэ эрдэ өлөннөр (ийэтэ — икки анар сааһыгар, аҕата — сэттэттигэр), оҕо сааһа олус эрэй дээхтик ааспыта. Сэрии сыллартыгар тулаайах оҕо дьылдьата хайдах курдук ыараханбын бэйэтэ эрэ дууһатыгар ингэринэ сылдыахтаабыта буолуо. Быстах кэмгэ ыалга иитиллэ сылдыбыта. Интернакка олонор 7-с кылааһы бүтэрэн баран үлэлииргэ күһэллэбитэ.

Күһүн 1953 с. Бүлүү өрүс уута түһэн, борохуот сылдыбакка, Өлүөхүмэҕэ сатыы кириэн борохуотунан Дьокуускайга тийэн ЯФАШ-ка үөрэнэ кириэр. Ити үөрэбин акушерка идэлээх бүтэ-

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Эгсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационной технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулуспу СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ШН №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэтин, дьыэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияга кирибит суруктар төнөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru

«Эгсиэли» хаһыат РИС талылына, таҥылына уонна бэчээттир сыһаар бэчээттэннэ.
Аалдыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4 Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лис **Көңүл сыананан атылланар Индекс — Р005.** Тираһа — 1236 Бэчээкэ илии баттаньытын графига — 12:00 ч. 06.10.2016 с. Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 06.10.2016 с.

Кылаабынай редактор э.т. Л.А. Ноговицына
ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуяааччы — **41496,** хаһыаты таҥыы — **41332,** бухгалтерия — **41141,** факс — **41141, 41496.**